

Appels met peren vergelijken

*Een onderzoek naar kenmerkende verschillen tussen straatroven
in de Rotterdamse deelgemeente Kralingen-Crooswijk*

Annika de Vries (289728)

Erasmus Universiteit Rotterdam

Faculteit Sociale Wetenschappen - Sociologie

Masterprogramma Grootstedelijke Vraagstukken en Beleid

Scriptiebegeleider: dr. T.W.M. Veld

Tweede lezer: dr. A.S. Leerkes

Rotterdam, november 2013

Voorwoord

Voor u ligt mijn afstudeerscriptie over straatroven in de Rotterdamse deelgemeente Kralingen-Crooswijk. Deze scriptie is geschreven ter afronding van de master “Grootstedelijke Vraagstukken en Beleid” van mijn studie Sociologie aan de Erasmus Universiteit Rotterdam.

Mijn studie volgde ik in de avonden naast mijn baan als politieagente in de Rotterdamse wijk Kralingen. In gesprek met mijn wijkteamchef kwam al snel de vraag of ik onderzoek wilde doen naar straatroven in de wijk. De aantallen van straatroof in het gebied waren opvallend hoog, maar oorzaken konden nog niet met zekerheid worden genoemd. Resultaten van regionaal onderzoek leken niet overeen te komen met de problematiek in Kralingen en kleinschalig onderzoek kon dit verschil mogelijk aantonen. Al snel was ik overtuigd van het feit dat op het gebied van straatroven verschillende wijken in en om Rotterdam niet met elkaar vergeleken konden worden en dat ook straatroven op zich grote verschillen vertoonden en begon ik vol enthousiasme aan mijn onderzoek.

Mijn onderzoek heeft veel tijd in beslag genomen en daarom wil ik mijn wijkteamchef, Rob Boer en hoofd wijkpolitie, Alex van der Plas bedanken voor de mogelijkheid om dit onderzoek uit te voeren en voor de tijd die ik aan mijn onderzoek heb mogen besteden. Ook wil ik mijn zus, Marinka de Vries bedanken voor haar hulp en kritische blik waar ik af en toe dankbaar gebruik van heb gemaakt. Tot slot wil ik mijn begeleider, Theo Veld bedanken voor het meedenken, feedback geven en beoordelen van dit onderzoek.

Inhoud

Samenvatting	5
H.1 Inleiding	6
1.1. Aanleiding	6
1.2. Probleemstelling	7
1.3. Onderzoekshypothesen	8
1.4. Onderzoeksmethoden	10
1.5. Relevantie	12
1.5.1. Maatschappelijke relevantie	12
1.5.2. Wetenschappelijke relevantie	13
1.6. Leeswijzer	13
 <i>Deel I: Theoretisch kader</i>	
H.2 Straatroven	14
2.1. De definitie	14
2.2. De modus operandi	15
2.3. De pleeglocatie	15
H.3 Waarom Kralingen-Crooswijk?	18
3.1. Sociaal-economische status	18
3.2. Etniciteit	19
H.4 De slachtoffers	21
H.5 De daders	23
H. 6 Operationalisering van het theoretisch kader	25
6.1. OnderzoeksvARIABLEN	25
6.1.1. <i>Locatie van de straatroof</i>	26
6.1.2. <i>Modus operandi van de straatroof</i>	26

6.1.3.	<i>Daders van straatroof</i>	26
6.1.4.	<i>Tijd van de straatroof</i>	27
6.1.5.	<i>Slachtoffers van straatroof</i>	27
6.2.	Methoden van onderzoek	27
6.3.	Conceptueel model	28

Deel II: Verklarende factoren met betrekking tot straatroven in Kralingen-Crooswijk

H. 7	Resultaten	30
7.1.	Logistische regressieanalyse	30
7.2.	Tabellenanalyse	33
7.2.1.	<i>Gemeenschappelijke kenmerken van straatroof</i>	33
7.2.2.	<i>Het slachtofferprofiel van straatroof met minimaal geweldsgebruik (Deelhypothese 1)</i>	36
7.2.3.	<i>De modus operandi van straatroof met minimaal geweldsgebruik (Deelhypothese 2)</i>	39
7.2.4.	<i>Het daderprofiel van straatroof met minimaal geweldsgebruik (Deelhypothese 3)</i>	41
H. 8	Conclusie	43
8.1.	Inleiding	43
8.2.	Conclusie	43
8.2.1.	<i>Resultaten per deelhypothese</i>	43
8.2.2.	<i>Eindconclusie</i>	47
8.2.3.	<i>Bevindingen uit eerder onderzoek</i>	48
8.3.	Discussie	49
8.4.	Aanbevelingen	50
8.4.1.	<i>De locatie</i>	50
8.4.2.	<i>De slachtoffers</i>	51
8.4.3.	<i>Onderzoek en analyse</i>	51
	Literatuurlijst	52
	Bijlage I: Checklist voor dossierstudie	56
	Bijlage II: Tabellenanalyse van de tijden van straatroof	60

Samenvatting

Straatroof valt onder de zogenaamde *high impact crimes*: delicten die zorgen voor maatschappelijke onrust door de inbreuk die zij maken op de persoonlijke integriteit en de grote invloed die zij hebben op de omgeving. Het aanpakken en terugdringen van deze delicten draagt dan ook in hoge mate bij aan het veiligheidsgevoel van de burger en staat centraal in de beleidsplannen van de politie-eenheid Rotterdam. De deelgemeente Kralingen-Crooswijk heeft opvallend veel te maken met straatroven, waarbij met minimaal geweldsgebruik de *smartphone* of tas uit de handen van het slachtoffer wordt gegrist, terwijl de dader langs het slachtoffer fietst. Om het preventieve en repressieve politiebeleid dat gericht is op deze problematiek op wijkniveau te verbeteren staat in dit onderzoek de volgende probleemstelling centraal: “*Welke kenmerkende verschillen zijn er tussen straatroof met minimaal geweldsgebruik en overige typen straatroof op het gebied van daders, slachtoffers, locatie en modus operandi in de Rotterdamse deelgemeente Kralingen-Crooswijk?*” Om de vraag te beantwoorden is een databestand voor statistische analyse samengesteld aan de hand van alle aangiftedossiers van straatroof in het gebied van 2011 en 2012.

Kralingen wordt gekenmerkt door contrastrijke buurten voor wat betreft sociaal-economische status. Dit contrast maakt de deelgemeente Kralingen-Crooswijk uniek, maar dit lijkt tegelijkertijd voor bovengemiddeld veel potentiële daders en bovengemiddeld veel potentiële slachtoffers van straatroof te zorgen. Met name vrouwen tussen de 17 en 27 jaar oud die woonachtig zijn in de deelgemeente, reizen met de metro en in de publieke ruimte gebruik maken van moderne *smartphones* blijken relatief vaak slachtoffer te worden van straatroof met minimaal geweldsgebruik. Slachtoffers van dit type straatroof blijken vrijwel altijd alleen en te voet onderweg te zijn ten tijde van de beroving. De *Crime Pattern Theory* is gebruikt als uitgangspunt voor de verklaring van het significante verband tussen het type straatroof en de rol van de metro. Volgens de *Crime Pattern Theory* van Brantingham en Brantingham vindt criminaliteit in het algemeen plaats op centrale plaatsen (knooppunten) of langs routes (paden) die bij de dader bekend zijn. Potentiële slachtoffers van straatroof met minimaal geweldsgebruik blijken in de meeste gevallen bij het metrostation ‘gespot’ te zijn door een fietsende dader, terwijl de daadwerkelijke beroving in 75% van de gevallen in een zijstraat plaatsvond.

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

De stad Rotterdam is met 617.347 inwoners de op een na grootste stad van Nederland. Het inwonertal van de stadsregio Rotterdam bedraagt 1,2 miljoen (Centrum voor Onderzoek en Statistiek, 2012). Rotterdam en zijn voorsteden vormen samen het meest verstedelijkte gebied van Nederland. Nadat Rotterdam in een periode van tien jaar vijf maal de minst veilige gemeente van Nederland was, staat de stad in 2012 tweede op de lijst met de meest onveilige plaatsen in Nederland. Een van de belangrijkste landelijke trends die genoemd wordt met betrekking tot veiligheid en criminaliteit is een toename van het aantal straatroven. Ook in de stad Rotterdam wordt straatroof als probleem ervaren. Politie-eenheid Rotterdam heeft als doel om zoveel mogelijk te voorkomen dat de inwoners van de regio slachtoffer worden van criminaliteit. Straatroof valt onder de zogenaamde *high impact crimes*: delicten die zorgen voor maatschappelijke onrust door de inbreuk die zij maken op de persoonlijke integriteit en de grote invloed die zij hebben op de omgeving (Concept Regionaal Beleidsplan 2013-2014, Eenheid Rotterdam, p. 12). Het aanpakken en terugdringen van deze delicten draagt dan ook in hoge mate bij aan het veiligheidsgevoel van de burger.

Het is niet uitzonderlijk dat er in een stad als Rotterdam relatief veel *high impact* delicten worden gepleegd. In het algemeen geldt dat er relatief meer delicten en in het bijzonder meer geweldsdelicten worden gepleegd in de meer verstedelijkte gebieden. Hoewel het aantal geweldsdelicten in de regio Rotterdam het afgelopen jaar licht is gedaald, is het aantal straatroven in dit gebied toegenomen. Een belangrijke doelstelling van de politie-eenheid is dan ook om het aantal straatroven terug te brengen (met minimaal 25% ten opzichte van 2009). In district Oost van de regio Rotterdam, met name in de deelgemeente Kralingen-Crooswijk, worden relatief veel straatroven gepleegd en wordt het aantal straatroven door de wijkpolitie als een groot probleem ervaren. De vraag is wat de verklaring is voor dit opvallend grote aantal straatroven. De metrostations lijken in dit gebied een rol te spelen in de locatiekeuze van daders bij het plegen van een straatroof. De Onderzoek en Analyse Eenheid van de politieregio Rotterdam-Rijnmond vindt in de regionale cijfers van straatroven (nog) niet terug dat er een verband zou zijn tussen straatroof en de aanwezigheid van een halte voor openbaar vervoer. Wel wordt de mogelijkheid van een relatie tussen de twee erkend (Dona, 2012, p. 6).

Er lijkt op het eerste gezicht veel sprake te zijn van het type straatroof, waarbij het slachtoffer te voet onderweg is en door een fietsende dader wordt benaderd. Het slachtoffer wordt veelal beroofd van de GSM, waarbij met name I-phones en Blackberries een populaire buit lijken te zijn. De modus operandi van deze berovingen bezit veel kenmerken van een tasjesroof. De telefoon wordt uit de handen van het slachtoffer gegrist terwijl de dader langs het slachtoffer fietst. Het slachtoffer beschikt, als gevolg van deze pleegwijze, veelal nauwelijks over een signalement van de dader. Het wegnemen van de GSM zorgt ervoor dat er relatief laat melding van het incident kan worden gemaakt bij de politie. Deze combinatie maakt opsporing van de daders lastig en soms zelfs onmogelijk. De vraag is of verschillende typen straatroof gekoppeld kunnen worden aan verschillende daderkenmerken en slachtofferprofielen. In dit onderzoek zullen bovengenoemde straatroven centraal staan, berovingen waarbij de dader bezittingen van het slachtoffer met minimaal geweld wegneemt. Er lijkt een verband te bestaan tussen dit type straatroof en de locatiekeuze van de dader. Met name door de wijkpolitie in Kralingen wordt betreffende de locatie een mogelijk verband tussen de straatroven en de aanwezige metrostations ervaren. Dit onderzoek moet uitwijzen of mogelijke verbanden tussen daderkenmerken, type straatroof, locatie en slachtofferkenmerken kunnen leiden tot een afbakening van een groep potentiële daders en potentiële slachtoffers van dit type straatroof, die een basis kunnen vormen voor preventieve en repressieve politieke aanpak van de problematiek.

1.2. Probleemstelling

Het toenemend aantal straatroven wordt genoemd als een van de belangrijkste landelijke trends met betrekking tot veiligheid en criminaliteit. Hoewel het aantal geweldsdelicten in de regio Rotterdam het afgelopen jaar licht is gedaald, is het aantal straatroven toegenomen. Opvallende aantallen met betrekking tot straatroven zijn zichtbaar in de Rotterdamse deelgemeente Kralingen-Crooswijk. Met een oppervlakte van 12,9 vierkante kilometer en 52.000 inwoners werden hier in 2011 74 straatroven bekend bij de politie. De hieraan grenzende gemeente Capelle aan den IJssel telde hetzelfde jaar slechts 56 straatroven in een gebied van 15,4 vierkante kilometer met 66.079 inwoners. De vraag is waarom nu juist Kralingen te maken heeft met deze problematiek. De *crime pattern theory* maakt duidelijk dat de kans op criminaliteit in de publieke ruimte toeneemt rondom knooppunten van activiteit waar potentiële daders en potentiële slachtoffers elkaar ontmoeten (Brantingham en Brantingham, 1993). Niet iedere publieke voorziening heeft echter een toename van criminaliteit als gevolg. Potentiële daders bewegen zich bewust richting de knooppunten van

activiteit die voor hen interessant lijken. De vraag is welke factoren de metrostations in de Rotterdamse wijk Kralingen interessant maken als locatie voor potentiële daders van straatroof. Een samenkomst van potentiële daders en potentiële slachtoffers is essentieel voor een knooppunt van activiteit om criminaliteit teweeg te brengen. Ook omgevingskenmerken en sociale cohesie kunnen hierbij van belang zijn. In Kralingen-Crooswijk lijkt er sprake te zijn van een samenkomst van potentiële daders en potentiële slachtoffers op een knooppunt van activiteit, waardoor straatroven met minimaal geweldsgebruik bovengemiddeld veel plaatsvinden. Voor een verbetering in de aanpak van deze problematiek is inzicht in specifieke kenmerken van deze daders en slachtoffers van essentieel belang en moeten ook de relevante omgevingskenmerken en kenmerken van de modus operandi worden onderzocht. Om deze reden zal de volgende probleemstelling in dit onderzoek centraal staan: *“Welke kenmerkende verschillen zijn er tussen straatroof met minimaal geweldsgebruik en overige typen straatroof op het gebied van daders, slachtoffers, locatie en modus operandi in de Rotterdamse deelgemeente Kralingen-Crooswijk?”*

1.3. Onderzoekshypothesen

De kenmerkende verschillen tussen straatroof met minimaal geweldsgebruik en overige typen straatroof op het gebied van daders, slachtoffers, locatie en modus operandi worden uitgewerkt in de deelhypothesen die als uitgangspunt dienen voor de dossierstudie.

Enerzijds op basis van bestaand onderzoek over straatroof in het algemeen en tasjesroof in het bijzonder en tevens op basis van bestaande vermoedens binnen de politieorganisatie voldoen slachtoffers en daders van straatroof met minimaal geweldsgebruik aan een aantal specifieke kenmerken. De verwachting is dat slachtoffers van straatroof met minimaal geweldsgebruik voornamelijk van het vrouwelijk geslacht zijn. Vrouwen zullen naar verwachting over het algemeen minder fysieke weerstand bieden, waardoor met minimale inspanning het doel van de dader kan worden bereikt. In de meeste gevallen wordt de mobiele telefoon (*smartphone*) uit de handen van het slachtoffer gegrist. Potentiële daders zullen vermoedelijk bij voorkeur een *smartphone* verkiezen van zo hoog mogelijke waarde. Potentiële daders zullen hierdoor waarschijnlijk afgaan op een rijk uiterlijk. Uit eerder onderzoek blijkt dat daders in dit geval de voorkeur geven aan slachtoffers met een blank uiterlijk. De leeftijd van de potentiële slachtoffers zal naar verwachting tussen de zeventien en zevenentwintig jaar liggen. Deze groep zal veel gebruik maken van de metro als vervoersmiddel en alleen en te voet het metrostation verlaten. Het zal hierbij gaan om studenten en werkende jonge vrouwen. Vrouwen in deze leeftijdscategorie hechten naar verwachting meer waarde aan moderne

smartphones dan oudere vrouwen en zij hebben meer te besteden dan jongere vrouwen. De gemiddelde smartphonegebruiker kijkt 150 keer per dag op zijn of haar telefoon. Dit kan op een gemiddelde dag neerkomen op eens in de zes minuten. Ondergronds is verbinding met een telefonienetwerk veelal niet mogelijk. Het metrostation wordt, naar verwachting mede als het gevolg hiervan, door veel reizigers verlaten met de telefoon in de hand, zodat deze direct gebruikt kan worden. Een ideaal moment voor potentiële daders om deze mogelijke buit te “spotten”. Een beschrijving van potentiële slachtoffers van straatroof met minimaal geweld wordt vertaald in de eerste deelhypothese: *“Blanke vrouwen tussen de 17 en 27 jaar oud, die gebruik maken van openbaar vervoer zijn potentiële slachtoffers van straatroof met minimaal geweldsgebruik in de deelgemeente Kralingen-Crooswijk, wanneer zij gebruik maken van smartphones in de publieke ruimte en zich te voet van haltes voor openbaar vervoer naar hun bestemming verplaatsen”*.

Het feit dat een mogelijk verband tussen de aanwezige metrostations en het aantal straatroven in de Rotterdamse deelgemeente nog niet eerder uit onderzoek naar voren is gekomen, kan worden verklaard aan de hand van het feit dat de locatie van de beroving veelal niet overeenkomt met de exacte locatie van het metrostation. Rondom het metrostation bevindt zich veelal bovengemiddeld veel publiek. Tevens zijn de metrostations centraal gelegen en komen in Kralingen in de meeste gevallen uit op een plein. Dit maakt dat reizigers hier over het algemeen goed in het zicht van overig publiek lopen. Dit maakt deze plek voor daders van straatroof geschikt om potentiële slachtoffers van straatroof te spotten, maar minder geschikt om daadwerkelijke berovingen te plegen. Door een wisselend aanbod van publiek rondom metrostations valt het voor het publiek minder op wanneer een potentiële dader zich hier zonder enig doel ophoudt. De tweede deelhypothese luidt:

“Reizigers afkomstig van een metrostation in Kralingen worden bij het metrostation slechts “gespot” als potentieel slachtoffer van straatroof met minimaal geweldsgebruik door de dader die zich hier bewust ophoudt, terwijl de daadwerkelijke beroving in een omliggende zijstraat plaatsvindt door een dader die zich op de fiets verplaatst”.

Potentiële daders van straatroof zijn naar verwachting mannen tussen de 15 en 25 jaar oud met een lage sociaal-economische status. Lage scholing en het ontbreken van een baan of toekomstperspectief maakt dat de voordelen van crimineel gedrag eerder opwegen tegen de nadelen ervan. Slechte rolmodellen kunnen ervoor zorgen dat deze voordelen nog meer naar de voorgrond treden. Daders van straatroof, waarbij de mobiele telefoon uit de handen van het slachtoffer wordt gegrist, verplaatsen zich in de meeste gevallen op een fiets. Fietsend is de dader sneller dan het lopende slachtoffer en ten opzichte van andere vervoersmiddelen is de

fiets het minst snel te koppelen aan personen. Door de wijkpolitie in Rotterdam Kralingen wordt ervaren dat daders van straatroof veelal van Marokkaanse afkomst zijn. Diverse onderzoeken tonen aan dat mannen van Marokkaanse afkomst aanzienlijk vaker crimineel gedrag vertonen. Mede aan de hand van de theorie dat knooppunten van activiteit ontstaan, doordat deze deel uitmaken van het normale ruimtelijke bewegingspatroon van daders en slachtoffers, wordt verwacht dat daders in de buurt van de pleeglocatie wonen of verblijven. Dit maakt dat alle wegen en paden voor de dader bekend zijn en dat deze verschillende adressen heeft waar hij een pand in kan “vluchten”. Tevens valt het voor de omgeving en bij surveillerende politie-eenheden niet op wanneer een potentiële dader hier “rondhangt” om potentiële slachtoffers te “spotten”. Samenvattend leiden deze kenmerken van potentiële daders van straatroof met minimaal geweldsgebruik tot de derde deelhypothese: *“Daders van straatroof met minimaal geweldsgebruik in de deelgemeente Kralingen-Crooswijk zijn voornamelijk mannen tussen de 15 en 25 jaar oud van Marokkaanse afkomst die in deze deelgemeente wonen of verblijven”*.

1.4. Onderzoeksmethoden

Dit onderzoek is in grote mate kwantitatief van aard. Aan de hand van een vooraf opgestelde checklist zullen de benodigde gegevens worden verkregen uit de aangiftdossiers van de politie. Deze gegevens zullen worden ingevoerd in het statistische programma SPSS. Informatie die in de dossiers ontbreekt kan mogelijk nog worden aangevuld door contact te leggen met de aangevers/slachtoffers. Uiteindelijk moet de informatie uit het SPSS-bestand antwoord kunnen geven op de deelvragen van het onderzoek. Informatie over de dader zal in de meeste gevallen ontbreken, waardoor de deelhypothese met betrekking tot de dader in dit onderzoek lastig te beantwoorden valt.

Eerder onderzoek naar straatroof laat zien dat er uiteenlopende manieren zijn om onderscheid te maken tussen verschillende typen straatroof. In enkele gevallen wordt er een verdeling gemaakt tussen beroving en tasjesroof, maar recent onderzoek laat veelal een onderverdeling zien die is bepaald aan de hand van de mate van geweldsgebruik. Dit onderzoek zal drie typen straatroof onderscheiden, waarbij de verdeling het meest overeenkomt met het onderscheid dat Van Wilsem maakt in zijn onderzoek naar de invloed van locatie op de pleegwijze van straatroof (Van Wilsem, 2010, pp. 37-38). Het eerste type straatroof is een beroving waarbij minimaal geweld wordt gebruikt, waardoor er veelal geen sprake is van letsel. Het gaat hierbij in de meeste gevallen om straatroven waarbij een handtas of mobiele telefoon door één dader uit de handen van het slachtoffer wordt gegrist. Het

tweede type straatroof is beroving met geweld. Er is in dit geval sprake van wapengebruik door de dader of lichamelijk letsel bij het slachtoffer als direct gevolg van de beroving. Het derde type straatroof omvat berovingen van een groep. Het gaat hierbij om straatroof, waarbij de dader of daders een groep van twee of meer slachtoffers tegelijk benaderen.

De reden dat er onderscheid wordt gemaakt tussen verschillende typen straatroof is dat uit eerder onderzoek is gebleken dat slachtofferkenmerken significant verschillen wanneer verschillende typen straatroof afzonderlijk worden gezien. Bij een reguliere straatroof¹ blijkt de slachtoffergroep te bestaan uit jonge mannen, terwijl vooral (oudere) vrouwen slachtoffer worden van tasjesroof. Voor tasjesroof geldt dat het slachtoffer in 90% van de gevallen van het vrouwelijk geslacht is en een gemiddelde leeftijd heeft van 50.2 jaar oud, terwijl bij overige straatroven het slachtoffer in 80% van de gevallen van het mannelijk geslacht is en een gemiddelde leeftijd kent van 26.6 jaar oud (Van Wijk & Ferweda, 1998, p. 8). Aangezien de modus operandi van tasjesroof vrijwel overeenkomt met het eerste type straatroof, beroving met minimaal geweldsgebruik, wordt een overeenkomstig beeld verwacht van de slachtofferkenmerken in dit onderzoek. Naast slachtofferkenmerken zal ook worden gekeken naar verschillen in daderkenmerken voor de verschillende typen straatroof. Onder andere etniciteit lijkt verband te houden met het type criminaliteit. Waar Turkse mannen relatief veel geweldsdelicten plegen, zorgen Nederlandse mannen voor het merendeel van de vernielingen en plegen Marokkaanse naar verhouding veel vermogensdelicten (Tijdschrift voor criminologie, 2010).

Dit onderzoek gaat over straatroven in de Rotterdamse deelgemeente Kralingen-Crooswijk. Het grote aantal straatroven in dit gebied lijkt zich naar zeggen van de wijkpolitie met name te concentreren rondom enkele metrostations. Deze metrostations bevinden zich in de Rotterdamse wijk Kralingen. Voor het onderzoek worden echter alle straatroven meegenomen die hebben plaatsgevonden in een gebied rondom deze metrostations. Het gaat dan in het bijzonder om de metrostations “Gerdesiaweg” en “Oostplein”, aangezien de meeste straatroven in de nabije omgeving van deze stations lijken plaats te vinden. Dit onderzoek zal ter ondersteuning voor de beleidsvoering van de politie dienen. De politieregio Rotterdam is opgedeeld in districten en dit onderzoek zal zich beperken tot district Oost van de regio Rotterdam. Omdat Crooswijk evenals Kralingen behoort tot dit politiedistrict worden de straatroven in de volgende wijken meegenomen in het onderzoek:

- Kralingen Oost;

---

¹ Reguliere straatroof refereert hier naar beroving niet zijnde tasjesroof.

- Kralingen West;
- Stuisenburg;
- Oud-Crooswijk;
- Nieuw-Crooswijk;
- Rubroek.

De straatroven zijn in aantallen niet het hele jaar door constant. Voor een compleet beeld van de problematiek zullen in dit onderzoek de straatroven worden meegenomen die plaatsvonden van 1 januari 2011 tot en met 31 december 2012 in de bovenstaande wijken met een totaal van 175 incidenten.

1.5. Relevantie van het onderzoek

Al uit het oudste Nederlandse onderzoek naar straatroven blijkt dat straatroof in Nederland met name beperkt blijft tot de vier grote steden (Loef en Holla, 1989). Het lijkt dus van oorsprong een typisch stedelijke problematiek. In 2000 vond 79% van alle berovingen plaats in gemeenten groter dan 100.000 inwoners terwijl in deze gemeenten samen minder dan een derde van de totale Nederlandse bevolking woont (Ferwerda en Hakkert, 2003, p. 1).

Regionale politiecijfers bevestigen de stelling dat straatroof met name een grootstedelijk probleem is. Binnen de politieregio Rotterdam-Rijnmond is er, na een daling van 2005 tot 2010, sinds 2011 een stijging zichtbaar in het aantal straatroven. Hoewel deze regio meer dan alleen de stad Rotterdam beslaat, is het duidelijk zichtbaar dat de meeste straatroven (79%) binnen de stadsgrenzen plaatsvinden en dat binnen deze stadsgrenzen ook de grootste stijging zichtbaar is (Dona, 2012). Het beleidsplan van de politie-eenheid Rotterdam laat zien dat de stad Rotterdam de komende jaren zal strijden tegen deze vorm van criminaliteit. Straatroof valt onder de zogenaamde *high impact crimes*, delicten die zorgen voor maatschappelijke onrust door de inbreuk die zij maken op de persoonlijke integriteit en de grote invloed die zij hebben op de omgeving (Concept Regionaal Beleidsplan 2013-2014, Eenheid Rotterdam). Het aanpakken en terugdringen van deze delicten draagt bij aan de objectieve en subjectieve veiligheid in de stad.

1.5.1. Maatschappelijke relevantie

Straatroven zijn als *high impact crimes* niet alleen van invloed op het veiligheidsgevoel van het slachtoffer, maar ook op de subjectieve veiligheid in de omgeving van het incident. De recente toename van het aantal straatroven in de stad Rotterdam en de invloed die het heeft op

het veiligheidsgevoel van de burger maakt een onderzoek naar de oorzaak van deze vorm van criminaliteit maatschappelijk relevant.

1.5.2. Wetenschappelijke relevantie

Onderzoek naar straatroven is begonnen in 1989 en heeft zich tot op heden met name gericht op de daders, de slachtoffers en de maatschappelijke consequenties van het delict. Hoewel regelmatig wordt beschreven dat het hier gaat om een probleem dat zich alleen in de grote steden voordoet, wordt er nauwelijks aandacht besteed aan omgevingsaspecten in die stedelijke omgeving die verband houden met het delict. De geringe pakkans van de dader maakt dat er beperkt inzicht is in deze groep. Dit onderzoek is wetenschappelijk relevant, doordat er verbanden worden gelegd tussen stedelijke omgevingsfactoren en de specifieke veiligheidsproblematiek van straatroven.

1.6. Leeswijzer

Deze scriptie gaat over straatroven met minimaal geweldsgebruik in de deelgemeente Kralingen-Crooswijk en hierin staat de volgende probleemstelling centraal: *“Welke kenmerkende verschillen zijn er tussen straatroof met minimaal geweldsgebruik en overige typen straatroof op het gebied van daders, slachtoffers, locatie en modus operandi in de Rotterdamse deelgemeente Kralingen-Crooswijk?”*. De hoofdstukken twee tot en met vijf vormen het theoretisch kader van het onderzoek.

Hoofdstuk twee zal de theoretische achtergrond weergeven omtrent het fenomeen straatroof, waarna hoofdstuk drie zal ingaan op specifieke kenmerken van de deelgemeente Kralingen-Crooswijk die mogelijk verband houden met de problematiek. Theorie betreffende het slachtoffer van straatroven zal worden besproken in hoofdstuk vier en in hoofdstuk vijf wordt ingezoomd op de daders van straatroof. Vervolgens wordt de operationalisering van concepten uit theorie beschreven in hoofdstuk zes, waarna de resultaten van het statistisch onderzoek volgen in hoofdstuk zeven. Tot slot zal de conclusie volgen in hoofdstuk acht, waarin de hoofdvraag zal worden beantwoord en waar de deelhypothesen van het onderzoek besproken zullen worden. Ook zullen bevindingen uit eerder onderzoek worden vergeleken met de onderzoeksresultaten. Er zal worden afgesloten met een discussie en de aanbevelingen voor de politieorganisatie.

2.1. De definitie

Ferwerda en Hakkert (2003) hanteren een definitie van straatroof die binnen de meeste onderzoeken toegepast wordt. Zij spreken over een misdrijf waarbij een persoon op de openbare weg, onder dreiging of met gebruikmaking van geweld, gedwongen of afgeperst wordt om afstand te doen van zijn of haar bezittingen. Het slachtoffer is in dit geval een particulier, waardoor bijvoorbeeld een beroving van een geldtransport buiten beschouwing blijft. Hoewel deze definitie op het eerste gezicht duidelijk lijkt, ligt er vaak nog een belangrijk verschil in de gehanteerde definitie van geweld. In enkele onderzoeken wordt er onderscheid gemaakt tussen een tasjesroof en (overige vormen van) straatroof. Bij een tasjesroof gaat het hier om het met kracht uit de handen trekken van een tas, maar bijvoorbeeld ook van een GSM of koptelefoon. Er wordt dus minder geweld gebruikt dan bij (overige vormen van) straatroof. Bij (overige) straatroven is er vaak meer contact, waarbij er meer geweld wordt gebruikt of, al dan niet met gebruik van wapens, met geweld wordt bedreigd. Geweld als bedoeld in de Politiewet 1993 kent de definitie: “Elke dwangmatige kracht van meer dan geringe betekenis, uitgeoefend op personen of zaken” (Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke Marechaussee en andere opsporingsambtenaren, 1994). Volgens deze definitie van geweld valt een tasjesroof gewoon onder straatroof.

Binnen de systemen van politie wordt tasjesroof eveneens onder straatroof gerekend. Onderzoek waarbij er een splitsing wordt gemaakt tussen tasjesroof en (overige) straatroof heeft echter geleid tot het inzicht dat deze twee soorten beroving mogelijk duidelijke verschillen kennen in dader- en slachtoffergroep. Uit onderzoek van Dona (2012) blijkt dat daders echter beide soorten straatroof plegen en opschalen in geweldsgebruik. Dit zou betekenen dat van verschillende dadergroepen geen sprake is. Hoewel dit niet direct uit bestaand onderzoek naar voren komt is er wellicht ook een verschil zichtbaar in locatiekeuze van daders wanneer een soortgelijke splitsing wordt gehanteerd. Wijngaarden en Boerman (1997) beschrijven dat aan straatroof veelal geen enkele planning of voorbereiding vooraf gaat. Wanneer dit gegeven wordt gekoppeld aan de *Crime Pattern Theory*, dan kan dit betekenen dat de (toevallige) ontmoeting van dader en potentieel slachtoffer op knooppunten van activiteit voldoende aanleiding geeft voor het ontstaan van een straatroof. Er is dus geen sprake van een weloverwogen keuze voor het slachtoffer van de straatroof met minimaal

geweldsgebruik. Wel voldoen potentiële slachtoffers van deze vorm van straatroof vermoedelijk bij voorkeur aan een zeker profiel.

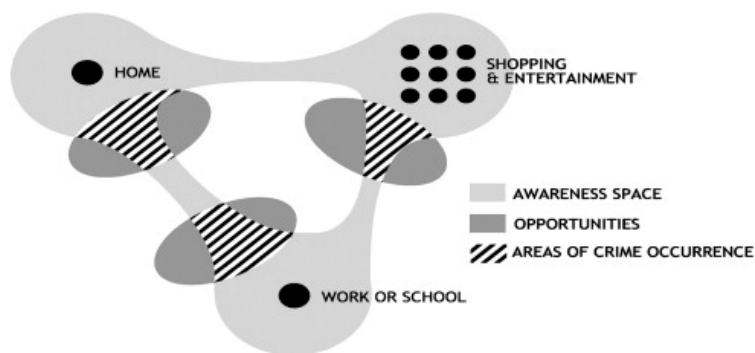
2.2. De modus operandi

Ferwerda en Hakkert (2003) beschrijven straatroof als ‘easy money’ omdat het weinig voorbereiding behoeft, weinig tijd in beslag neemt en er sprake is van een betrekkelijk geringe pakkans. Diverse bronnen omschrijven dat tasjesrovers in ruim 70% van de gevallen alleen acteren en dat overige berovingen in 65 tot 70% van de gevallen door meer dan één dader worden gepleegd (Van Wijngaarden en Boerman, 1997). Bij berovingen (niet zijnde tasjesroof) wordt er veelal gewerkt in tweetallen, wat als voordeel biedt dat de buit slechts met twee personen gedeeld hoeft te worden. De keuze voor meerdere daders wordt verklaard aan de hand van het feit dat numeriek overwicht intimiderend overkomt. Intimiderend taalgebruik, (dreigen met) geweld of wapengebruik kan dit vervolgens nog versterken. Wilsem en Stobbe (2006, p. 36) verklaren wapengebruik bij geweldsmisdrijven aan de hand van de gelegenheidstheorie en de subculturele theorie. Volgens de subculturele theorie is gebruik van geweld, en van wapens in het bijzonder, een manier om durf te tonen en een imago van hardheid in stand te houden binnen de eigen sociale omgeving. Aan de hand van deze theorie valt dus te verwachten dat wapengebruik meer voorkomt bij beroving door meerdere daders en wellicht ook bij beroving van meerdere slachtoffers. Vermoedelijk zorgt onderverdeling van straatroven in drie typen ervoor dat verschillende typen straatroof gekoppeld kunnen worden aan verschillende dader- en slachtofferkenmerken.

2.3. De pleeglocatie

Uit onderzoek naar de invloed van de omgeving op criminaliteit komen geen eenduidige bevindingen naar voren (Nijenhuis et al, 2011). Brantingham en Brantingham (1993) deden onderzoek naar de relatie tussen omgeving en criminaliteit en zij keken hierbij naar de rol van zogenaamde knooppunten en paden. Volgens de *Crime Pattern Theory* van Brantingham en Brantingham (1993) vindt criminaliteit in het algemeen plaats op centrale plaatsen (knooppunten) of langs routes (paden) die bij de dader bekend zijn. Een voorbeeld hiervan is te zien in Figuur 1. Potentiële daders hebben volgens deze theorie een normaal (tijdelijk) ruimtelijk bewegingspatroon, zoals elke persoon dit heeft. De verwachte locatie voor criminele activiteit is dichtbij deze normale activiteiten in de zogenaamde *awareness space*, de omgeving rondom de knooppunten van activiteit en de paden die deze knooppunten

verbinden. Potentiële doelwitten en slachtoffers hebben locaties van activiteit die op enig moment overeenkomen met de locaties van activiteit van potentiële daders. Potentiële slachtoffers worden ook daadwerkelijk slachtoffers wanneer de potentiële dader welwillend is om crimineel gedrag te vertonen en daadwerkelijk overgehaald wordt om dit te doen, doordat het ruimtelijk model van het potentiële slachtoffer en ruimtelijk model van de dader overeenkomen. Knooppunten worden gecreëerd door grote stromen mensen die door en naar het knooppunt van activiteit reizen.

Figuur 1: Knooppunten en paden volgens de Crime Pattern Theory (Adeane, 2007, overgenomen van Brantingham en Brantingham, 1981)

Wilsem (2010, p. 27) beschrijft dat locaties waar misdrijven worden gepleegd vaak niet willekeurig worden gekozen, maar veelal een zekere rationele afweging door de dader kennen. Wilsem (2010, p. 28) geeft aan dat er twee redenen zijn waarom locaties en pleegwijze aan elkaar gerelateerd zijn. Ten eerste beïnvloeden locatiekenmerken welk soort bewoners en bezoekers er zich bevinden. Wanneer er bijvoorbeeld veel scholen in de buurt zijn komen hier veel jongeren en kan deze plaats aantrekkelijk zijn voor straatrovers die geïnteresseerd zijn in moderne *smartphones* of de nieuwste koptelefoons. Hiermee beïnvloedt de locatie indirect welke criminaliteit er wordt gepleegd. Ten tweede kan de omgeving zelf van invloed zijn op de manier waarop het delict wordt uitgevoerd. Weinig sociale controle zal bijvoorbeeld leiden tot meer criminaliteit, maar tevens tot ernstiger vormen van geweld. Hoge en dichte bebouwing kunnen een locatie ook aantrekkelijk maken, omdat men snel uit het zicht van anderen kan verdwijnen. Specifieke omgevingsfactoren als leegstaande percelen, hoeklocaties, randen van buurten en geringe straatverlichting kunnen bepaalde plaatsen aantrekkelijk maken voor delicten als straatroof (Herbert, 1993). Bennet (1989) omschrijft dat factoren als afscherming door gebouwen en directe omgeving over het algemeen zwaarder wegen voor daders dan gemak of mogelijke beloning bij de keuze van een slachtoffer. Op

basis van deze feiten kan worden gesteld dat een specifieke omgeving zich leent voor bepaalde criminaliteit en dat de omgeving dus van groot belang is binnen onderzoek naar bijvoorbeeld straatroven. Een combinatie van dit gegeven en de *crime pattern theory* maakt het aannemelijk dat de pleeglocatie van straatroof en de woonplaats van de dader in veel gevallen overeen zullen komen.

Wilsem (2010, p. 29) beschrijft een bestaande negatieve correlatie tussen sociale samenhang tussen buurtgenoten en criminaliteitscijfers. Vanuit de sociale-desorganisatietheorie kan worden beredeneerd dat gebrek aan lokaal toezicht leidt tot meer delicten, maar ook tot ernstiger delicten. Wilsem (2010, p. 29) beschrijft dat sociale samenhang wordt beïnvloed door aspecten van de sociale structuur van de lokale omgeving. Etnische heterogeniteit, veel eenpersoonshuishoudens, laag gemiddeld inkomen en hoge verhuismobiliteit zijn factoren die leiden tot geringe sociale samenhang. Als gevolg hiervan vindt er op deze locaties meer criminaliteit plaats (Wittebrood, 2000; Wilsem, 2003). Beavon et al. (1994) beschrijft dat in straten met veel verkeer en veel zijwegen (hoge toegankelijkheid) meer sprake is van vermogenscriminaliteit. Daarom wordt ook meer criminaliteit verwacht op plaatsen waar openbaar vervoer is, aangezien deze plaatsen beter toegankelijk zijn. De metrostations liggen tevens tegen Crooswijk, dat gekenmerkt wordt door een etnisch heterogene bevolking en een laag gemiddeld besteedbaar inkomen. Naast dat de metrostations druk bezocht worden door publiek dat veelal in het bezit is van onder andere moderne *smartphones*, wordt de GSM vaak zichtbaar tevoorschijn gehaald wanneer passagiers van de metro van de ondergrondse metrostations weer bovengronds komen lopen. Dit maakt de plaats waar de passagiers van de metro weer bovengronds komen interessant voor daders van straatroven. Wanneer potentiële slachtoffers het metrostation verlaten en zich in een omliggende straat begeven komen zij volgens de *crime pattern theory* terecht in een zogenaamde *area of crime occurrence*. Verwacht wordt dat op deze locaties de meeste straatroven plaatsvinden, doordat men hier uit het zicht van medereizigers is en snel weg kan via diverse uitvalswegen. Hiernaast is de sociale controle in deze buurten vermoedelijk minimaal, waardoor de daders van straatroof ongezien weg kunnen komen.

3 Waarom Kralingen-Crooswijk?

Cijfers van straatroven in de stad Rotterdam laten per district en per wijk grote verschillen in de dichtheid van incidenten zien. Wat hieraan ten grondslag ligt is een vraag die tot op heden onbeantwoord blijft. Het lijkt erop dat de verschillende delen van de stad onderling moeten worden vergeleken op relevante determinanten van straatroof om een antwoord te krijgen op de vraag wat een bepaald gebied maakt tot een *hotspot* voor straatroven. Wat kan er nu ten grondslag liggen aan de vele straatroven in Kralingen?

3.1. Sociaaleconomische status

De wijken in de deelgemeente Kralingen-Crooswijk lopen zeer uiteen in bevolkingssamenstelling. Uit gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek blijkt dat de deelgemeente Kralingen-Crooswijk een verdeling naar laag, midden en hoog inkomen heeft dat procentueel overeenkomt met de verdeling van deze groepen in de hele gemeente Rotterdam. Wanneer er wordt ingezoomd op wijkniveau blijkt echter dat in Kralingen-Oost een relatief groot deel van de inwoners een hoog inkomen heeft en een relatief klein deel van de inwoners een laag inkomen ontvangt². In Kralingen-West komt de verdeling overeen met het totale gemiddelde van de stad en in (Oud-en Nieuw-)Crooswijk³ heeft een relatief klein deel van de inwoners een hoog inkomen en een relatief groot deel van de inwoners een laag inkomen. Onderstaand overzicht laat zien hoe de aantallen in de wijken zich verhouden tot de inkomens in de stad Rotterdam.

	<i>Kralingen-Oost</i>	<i>Kralingen-West</i>	<i>Crooswijk</i>	<i>Rotterdam</i>
Hoog inkomen	46%	13%	6%	15%
Midden inkomen	23%	42%	41%	43%
Laag inkomen	31%	45%	53%	42%

Tabel 1: Hoge en lage inkomens per wijk in Rotterdam, Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek, 2005

De deelgemeente Kralingen-Crooswijk kent aan de ene kant Kralingen, een wijk met relatief veel hoge inkomens en aan de andere kant Crooswijk, een wijk met relatief veel lage inkomens. Uit internationaal onderzoek blijkt dat sociaaleconomische omstandigheden een belangrijke determinant van criminaliteit zijn (Borghans en Weel, 2003, p. 548). Daders van

² Laag inkomen is een inkomen dat, omgerekend naar een inkomen van een alleenstaande, een lagere koopkracht vertegenwoordigt dan een bedrag van 9 250 euro in prijzen van 2000.

³ Waar Crooswijk wordt genoemd zal worden gesproken over de wijken Oud-Crooswijk en Nieuw-Crooswijk.

straatroof zouden bij slachtoffers afgaan op een rijk uiterlijk. Onder de bewoners van Kralingen zouden zich, op basis van deze gegevens, een bovengemiddeld aantal potentiële slachtoffers bevinden. Onder bewoners van Crooswijk zouden zich bovengemiddeld veel potentiële daders bevinden. In Nederland wordt een relatie tussen sociaal-economische status en criminaliteit echter niet altijd gevonden. Borghans en Weel (2003, p. 548) vinden relatief weinig samenhang tussen lage inkomens en criminaliteit. Zij vinden wel een sterke samenhang tussen criminaliteit en etniciteit.

3.2. Etniciteit

Bij geweldsmisdrijven vertoont een zeer groot aantal vormen van criminaliteit een sterk significant positief verband met Marokkanen. Ook binnen de wijkpolitie Kralingen wordt een mogelijk verband ervaren tussen het aantal straatroven en de Marokkaanse bevolking in het gebied. Onderstaande tabel laat zien dat de wijken Kralingen-West en Crooswijk opvallend hoge percentages Marokkaanse bewoners hebben ten opzichte van heel de stad Rotterdam.

	<i>Kralingen-Oost</i>	<i>Kralingen-West</i>	<i>Crooswijk</i>	<i>Rotterdam</i>
Autochtoon	73%	48%	41%	54%
Turks	1%	7%	12%	8%
Marokkaans	1%	12%	15%	6%
Surinaams	2%	10%	9%	9%
Antilliaans	1%	2%	2%	3%

Tabel 2: Etniciteit in percentages, Bron: Centrum voor Onderzoek en Statistiek, 2008

Samenhang tussen de Marokkaanse bevolking en het aantal straatroven zou betekenen dat Marokkanen oververtegenwoordigd zijn binnen de dadergroep. Dit zou overeenkomen met de uitkomsten van het laatste jaarrapport integratie van het Nederlandse Sociaal Cultureel Planbureau. Met name cohortgegevens tonen de mate van de problematiek. Van alle jongeren van Marokkaanse herkomst is 65% tussen zijn twaalfde en drieëntwintigste levensjaar wel eens aangehouden. Voor autochtone jongeren geldt dat 25% ooit verdacht is van criminaliteit (CPB, 2012). Door de wijkpolitie in Rotterdam Kralingen wordt ervaren dat daders van straatroof veelal van Marokkaanse afkomst zijn en ook binnen de eerder genoemde leeftijdsgrens vallen. Een themanummer van het Tijdschrift voor Criminologie over etniciteit en criminaliteit beschrijft dat de helft van de Marokkaanse jongens op zijn tweeëndertigste

met de politie in aanraking is gekomen voor een misdrijf. Blokland et al. (2010) onderzochten jongeren met het geboortjaar 1985 en beschrijven dat 14% van hen minstens eenmaal met de politie in aanraking is gekomen. Voor Marokkaanse mannen geldt de meest opvallende oververtegenwoordiging. Van hen komt 54% tussen het twaalfde en tweeëntwintigste levensjaar in aanraking met de politie. Verklaringen hiervoor worden gezocht in lagere sociaal-economische positie, maar deze verklaring is niet doorslaggevend aangezien dit verband niet in dezelfde mate aanwezig is bij de autochtone bevolking in Nederland. Alleen oorzaken als cultuurverschillen en aanwezigheid van negatieve rolmodellen kunnen in het statistisch materiaal niet worden bekeken en dus niet worden bevestigd (Blok et al., 2010).

Slachtoffers van straatroven blijken meestal alleen en te voet te zijn (Barker et al, 1993, p. 9). Dit onderzoeksresultaat komt overeen met het beeld dat bestaat binnen de wijkpolitie in Rotterdam Kralingen. Dit zorgt er enerzijds voor dat er geen getuigen zijn en anderzijds dat het slachtoffer makkelijk benaderbaar is, omdat ze zich niet snel voortbewegen. In tegenstelling tot criminaliteit in het algemeen, geldt voor straatroven dat het overgrote deel van de slachtoffers autochtoon is. Barker et al. stellen dat straatrovers zich met name laten leiden door een “rijk uiterlijk”. Uit onderzoek naar straatroof in Tilburg blijkt dat het hier in 80% van de gevallen ging om een blank slachtoffer (Ferwerda en Van Wijk, 1998, p.3). Uit onderzoek blijkt dat er onder slachtoffers van straatroof een opvallende segregatie naar geslacht zichtbaar is. Goethals en Peters (1991) betrekken beroving en tasjesroof apart in hun analyse en concluderen in dit onderzoek dat ongeveer 90% van de slachtoffers van tasjesroof van het vrouwelijk geslacht is, terwijl een meerderheid (80%) van de slachtoffers van zogenaamde ‘echte straatroof’ (geen tasjesroof) van het mannelijke geslacht is. Tasjesroof en overige straatroven lijken dus twee verschillende slachtoffergroepen op te leveren met een opvallende segregatie naar geslacht. Vrouwen maken meer kans om slachtoffer te worden van tasjesroof en jongere mannen maken meer kans om slachtoffer te worden van beroving. Dit kan worden verklaard aan de hand van het feit dat vrouwen vaak een tas bij zich dragen met kostbare bezittingen erin, terwijl mannen deze zaken veelal in de zakken van de kleding dragen. In dit onderzoek staat echter het type straatroof centraal waarbij de mobiele telefoon uit handen van het slachtoffer wordt gegrist. Een modus operandi die overeenkomt met een tasjesroof, maar waarbij het puur om de mobiele telefoon (*smartphone*) gaat. Naar schatting bezit ruim tweederde van de Nederlanders een *smartphone*. In een recent onderzoek in opdracht van Nokia wordt beschreven dat de *smartphone*gebruiker gemiddeld 150 keer per dag de *smartphone* bekijkt (cijfersenmensen.nl, 2012). Dit komt erop neer dat men gemiddeld iedere zes minuten de telefoon in de hand heeft. Een potentiële dader wordt in zijn normale dagelijkse bezigheden in de publieke ruimte dus zeer waarschijnlijk veelvuldig geconfronteerd met potentiële slachtoffers die met de *smartphone* in de hand over straat gaan.

De uitgang van een metrostation, waar reizigers na een ondergrondse reis weer bovengronds komen, staat garant voor veelvuldig gebruik van de mobiele telefoons door de reizigers. Ondergronds is er niet of nauwelijks bereik, waardoor gebruik van mobiele telefoons voor bepaalde tijd onmogelijk is. Om deze reden verlaat een groot deel van de

reizigers met de telefoon in de hand het metrostation. Dat vrouwen binnen deze groep de voorkeur genieten van potentiële daders kan worden verklaard aan de hand van de grotere kans van slagen in verband met de kleinere kans op fysiek verzet. Op deze manier kan met minimale inspanning en minimaal geweldgebruik het doel van de dader worden bereikt. Uit onderzoek van de Onderzoek en Analyse Eenheid van het politiekorps Rotterdam-Rijnmond blijkt dat in 73,5% van de aangegeven straatroven geen sprake was van lichamelijk letsel. Vrouwen lijken minder kans te lopen op letsel (minder dan 20%) dan mannen (meer dan 29%). Ook lopen mannen meer risico om bedreigd te worden met een wapen (meer dan 33%) dan vrouwen (13%). Dit kan een gevolg zijn van het feit dat vrouwen zich minder snel verweren dan mannen, waardoor de dader minder snel hoeft op te schalen in geweldsgebruik. Hoewel dit onderzoek een autochtone slachtoffergroep en allochtone dadergroep centraal stelt, blijkt uit eerder onderzoek dat voor vrijwel alle vormen van criminaliteit geldt dat allochtonen vaker slachtoffer zijn dan autochtonen. Dat allochtonen vaker slachtoffer worden van criminaliteit dan autochtonen, lijkt echter vooral veroorzaakt te worden door het feit dat allochtonen relatief vaak in stedelijk gebied wonen. Een vergelijking tussen allochtone en autochtone stedelingen laat zien dat allochtonen gemiddeld iets minder vaak slachtoffer zijn van criminaliteit dan autochtonen. Een slachtoffergroep met duidelijke oververtegenwoordiging van autochtone vrouwen lijkt dus niet overeen te komen met het algemene beeld van slachtofferschap van criminaliteit. Toch wordt dit op basis van eerder genoemde verklaringen verwacht.

Kralingen staat bekend als 'studentikoos Kralingen' en is onder studenten een gewilde wijk om te wonen. In Kralingen zijn Hogeschool Rotterdam (locatie HES) en de Erasmus Universiteit Rotterdam gevestigd. Hiernaast bevinden zich meerdere studentenverenigingen en horecavoorzieningen in de wijk. Naast het feit dat er veel studenten wonen, reizen er dagelijks ook vele studenten naar de wijk. Studenten reizen relatief veel met het openbaar vervoer, doordat zij zolang ze recht hebben op studiefinanciering tevens een abonnement op het openbaar vervoer ontvangen, waarmee zij kosteloos gebruik kunnen maken van het openbaar vervoer. Naast het openbaar vervoer zullen zij zich te voet of per fiets door de wijk verplaatsen. Mogelijk draagt het grote aantal studenten in de wijk bij aan de ruimtelijke gelegenheidsstructuur voor straatroven. Het grote aantal studenten in de wijk kan op deze manier mogelijk indirect ondersteunen dat er relatief veel straatroven plaatsvinden in de Rotterdamse wijk Kralingen.

Door de geringe pakkans komt een relatief groot deel van de daders van straatroof niet in beeld bij de politie. De signaleringen die door slachtoffers kunnen worden gegeven zijn over het algemeen summier. Zeker in het geval van straatroof, waarbij de telefoon door een fietsende dader uit handen van het slachtoffer wordt gegrist, krijgt een slachtoffer nauwelijks de kans om achteraf over een signalement te beschikken. Dit maakt het voor de dader van straatroof mogelijk om in het bekende, eigen woongebied actief te zijn. De pakkans blijft ook in het eigen woongebied zeer laag, dus voor de dader heeft het weinig meerwaarde om het gebied te verlaten waar hij bekend is en waar hij verschillende adressen heeft om bijvoorbeeld snel een pand in te vluchten. Uit eerder onderzoek blijkt dat geslacht en leeftijd sterk samenhangen met het zijn van verdachte bij de politie. Daders van publiek geweld⁴ zijn in de helft van de gevallen jonger dan 25 jaar (Lünnemann en Bruinsma, 2005). Ferwerda et al (2002) beschrijft dat het aandeel van minderjarigen onder straatrovers relatief groot is en dat op basis van landelijk onderzoek blijkt dat straatrovers in de loop der jaren steeds jonger worden. Schooluitval wordt hiernaast veelal als een potentiële indicator van criminaliteit gezien. De kans dat een jongere zonder diploma verdacht wordt van het plegen van een misdrijf is, ook na correctie voor de overige achtergrondkenmerken, bijna 2,5 keer zo groot als de kans dat een jongere die wel een diploma behaalde verdacht wordt. Jongeren zonder diploma komen tevens 2,5 keer zo vaak voor in de verdachtenregistraties vanwege een geweldsmisdrijf dan jongeren die wel een diploma behaalden (Blom et al., 2005). Het ontbreken van een nuttige dagbesteding en een ambitieuze toekomstvisie kunnen het gevolg zijn van het niet behalen van diploma's. Criminele activiteiten en de gevolgen hiervan hebben hierdoor waarschijnlijk minder impact op het leven van een jongere, waardoor de voordelen ervan eerder zullen opwegen tegen de nadelige gevolgen die het kan hebben. Met name niet-westerse allochtonen zijn oververtegenwoordigd in de criminaliteitscijfers. Voor straatrovers kan met enige terughoudendheid worden gesteld dat het overgrote deel van de straatrovers gepleegd wordt door daders met een niet-blank uiterlijk. Dit wordt gebaseerd op de verklaringen van de slachtoffers. Bij de Marokkanen zijn zowel de eerste als de tweede generatie relatief vaker verdachte van een misdrijf en bij deze groep gaat het relatief vaak om vermogensdelicten (Blom et al., 2005). Onderzoek van aangiften van publiek geweld in

---

4 Publiek geweld: Sociale interactie die direct fysieke schade toebrengt aan personen en/of objecten, die tenminste gedeeltelijk te wijten is aan de persoon die de schade toebrengt en ten minste gedeeltelijk plaatsvindt in publiek toegankelijke plaatsen (C. Tilly, International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences 2001).

Rotterdam dat als doel had te komen tot een effectievere aanpak van geweld, geeft aan dat analoog aan de mate van verstedelijking van de politieregio's het aandeel van niet in Nederland geboren verdachten toeneemt. In Rotterdam is dit 33%. In de steekproef heeft 29% van de verdachten een historie op soortgelijke of overige delicten.

De Haan (1993) beschrijft dat de motieven van straatrovers neerkomen op financieel gewin. Ook dit kan gekoppeld worden aan het feit dat ongeschoolden vaker crimineel gedrag vertonen. Inkomsten zijn hierdoor minimaal en kunnen op deze manier worden aangevuld. Beke en Kleinman (1993) en Ferwerda en Beke (1995) beschrijven dat zogenaamde 'harde kern criminelen' hun misdaden op zeer calculerende wijze plegen, terwijl straatrovers meer uit impulsiviteit handelen. Straatroof waarbij bezittingen van een slachtoffer worden weggegrist lijkt ook minimale voorbereiding te behoeven. Wanneer een verband tussen de metrostations en deze straatrovers wordt gevonden, wordt echter minder aannemelijk dat de daders zich bij toeval rondom metrostations begeven en dat deze berovingen puur uit impulsiviteit ontstaan. Metrostations lijken een ideale plaats om potentiële slachtoffers te "spotten". Wijk en Ferwerda (1998) concluderen aan de hand van interviews met rechercheurs dat daders van straatroof voornamelijk bestaan uit kansarme jongeren die niet veel meer te doen hebben dan rondhangen. Straatroof lijkt geen startdelict, maar een delict dat volgt op andere, minder ernstige strafbare feiten als vernieling of diefstal. De brede criminele carrière van straatrovers geeft aan dat het hier gaat om geweldsdelinquenten die geweldsgebruik niet schuwen. Uit eerder onderzoek blijkt dat aangehouden straatrovers gemiddeld bijna 18 antecedenten hebben (Wijk en Ferwerda, 1998, p.4). Drugsverslaving lijkt bij daders van straatrovers nauwelijks aan de orde. Wel lijken straatrovers steeds meer verband te houden met de jeugd(sub)cultuur in wijken waar, dankzij segregatie van migranten, een achterstandssituatie is ontstaan.

6 Operationalisering van concepten uit theorie

Aan de hand van een checklist zullen de juiste gegevens voor het onderzoek worden verzameld uit de aangiftdossiers van de politie. Deze aangiften zijn allemaal ingevoerd in de Basis Voorziening Handhaving, het bedrijfsprocessensysteem van de politie. Wanneer er aangifte wordt gedaan van een strafbaar feit wordt hier de locatie van het voorval altijd bij genoemd. Op deze manier kunnen incidenten aan een gebied gekoppeld worden en kunnen overzichten per incident en/of per wijk worden gegenereerd. Voor analyse van de aangiften van straatroof worden gegevens aan de hand van de onderstaande checklist ingevoerd in SPSS. De gehanteerde checklist is bijgevoegd aan dit onderzoek als bijlage I.

6.1. Onderzoeksvariabelen

De afhankelijke variabele in dit onderzoek is het type straatroof. Voor dit onderzoek staan de straatroven centraal waarbij de mobiele telefoon (of een vergelijkbaar goed) uit handen van het slachtoffer wordt gegrist. Dit type straatroof wordt in dit onderzoek benoemd als straatroof met minimaal geweldsgebruik. In het onderzoek worden de straatroven waarvan aangifte is gedaan bij de politie opgedeeld in drie typen. Naast straatroof met minimaal geweldsgebruik kan er ook sprake zijn van straatroof door één dader waarbij veel geweld wordt gebruikt. Dit houdt in dat er sprake is van enig letsel bij het slachtoffer of dat er gebruik is gemaakt van een wapen door de dader. Ook dreiging met een wapen valt hieronder. Het derde type straatroof wordt gepleegd door meerdere daders. Hierbij is vrijwel altijd sprake van dreiging, waarbij in enkele gevallen gebruik wordt gemaakt van (een) wapen(s).

De volgende onafhankelijke onderzoeksvariabelen staan centraal:

Locatie straatroof	Modus Operandi	Dader	Slachtoffer	Tijd straatroof
Wijk	Vervoermiddel dader	Geslacht	Geslacht	Maand
Looproute metrostation	Buit	Leeftijd	Leeftijd	Dag
Soort weg	Vervoer slachtoffer	Etniciteit	Etniciteit	Tijdstip
		Woonplaats	Woonplaats	

Tabel 3: Overzicht van onderzoeksvariabelen

6.1.1. *Locatie van de straatroof*

Om inzichtelijk te krijgen waar de straatroof plaatsvond wordt gebruik gemaakt van de wijkgrenzen die door de politie gehanteerd worden. De aangiften van straatroven in de bovenstaande zes wijken zijn voor het onderzoek geselecteerd. Uit het onderzoek moet uiteindelijk naar voren komen of het metrostation nu daadwerkelijk een rol speelt binnen de problematiek van straatroven. Om duidelijkheid te krijgen of potentiële slachtoffers mogelijk worden “gespot” op of rondom de metrostation, moet primair worden nagegaan of de slachtoffers afkomstig waren van een metrostation in het gebied. De slachtoffers hoeven echter niet direct van het perron te komen, maar kunnen ook te voet de potentiële daders gepasseerd zijn. Het is in dit geval van belang dat het slachtoffer direct langs de in-/uitgang van het metrostation is gelopen en niet aan de overzijde van de rijbaan liep. De *crime pattern theory* beschrijft dat niet de knooppunten van activiteit, maar juist delen van de paden van en naar deze knooppunten kunnen worden aangewezen als *areas of crime occurrence*. Het is van belang om inzichtelijk te krijgen of de criminaliteit, in dit geval de beroving, plaatsvindt op een hoofdweg of juist in een rustige zijstraat. Om deze reden wordt er een onderscheid gemaakt tussen de doorgaande wegen, aangemerkt als hoofdwegen, en de zijstraten.

6.1.2. *Modus operandi van de straatroof*

De buit van straatroof kan per incident verschillen. Met name de *smartphone* lijkt populair, dus deze is naast geld of bankpassen als aparte categorie opgenomen binnen het onderzoek. Uiteindelijk moet inzichtelijk worden of de buit verschilt bij de verschillende soorten straatroof. Het vervoer van de dader lijkt per soort straatroof te verschillen. Aangezien uit onderzoek naar voren komt dat slachtoffers in het overgrote deel van de gevallen alleen en te voet zijn, wordt verwacht dat de dader in de meeste gevallen te voet of fietsend het slachtoffer zal benaderen. Een koppeling tussen de vervoerswijze van de dader, de buit en het type slachtoffer kan mogelijk zorgen voor een duidelijke afbakening inzake doel en handelswijze van daders bij verschillende soorten straatroof.

6.1.3. *Daders van straatroof*

Daders van straatroof zijn vrijwel altijd van het mannelijk geslacht en uit Engels onderzoek blijkt dat de leeftijd van daders gemiddeld op 18,5 jaar ligt (Barker et al., 1993). De Haan (1991) stelt dat een derde van de verdachten van straatroof jonger dan 17 jaar is. Bovendien wordt veelvuldig geschreven dat straatrovers steeds jonger lijken te worden. In de deelhypothese wordt een leeftijd aangehouden tussen de 15 en 25 jaar oud. Bij het ontbreken

van een aangehouden verdachte zal in dit onderzoek de leeftijd van de verdachte worden aangehouden zoals deze door het slachtoffer is geschat in de aangifte. Etniciteit van de dader kan door het geringe aantal aangehouden verdachten veelal ook niet met zekerheid worden vastgesteld. Wel blijkt uit eerder onderzoek naar signalementen dat het overgrote deel van deze berovingen wordt gepleegd door daders met een niet-blank uiterlijk (Ferwerda en Van Wijk, 1998). Etniciteit zal ook in dit onderzoek, bij het ontbreken van een aangehouden verdachte, worden bepaald aan de hand van omschrijvingen van het signalement van de dader door het slachtoffer. De woonplaats van de dader kan niet bepaald worden in gevallen waarbij de verdachte niet is aangehouden door de politie. Dit zal dus alleen worden meegenomen in het onderzoek bij daadwerkelijk aangehouden verdachten. De daders van straatroof plegen deze berovingen naar het vermoeden van de politie veelal in het eigen woongebied.

6.1.4. Tijd van de straatroof

Straatroven kunnen in principe op ieder moment van de dag en op iedere dag van de week worden gepleegd. Hoewel uit onderzoek blijkt dat relatief veel straatroven in het weekend plaatsvinden (Loef en Holla, 1989), komt dit niet overeen met het beeld van de politie in de Rotterdamse deelgemeente Kralingen-Crooswijk. Gezien de koppeling van de straatroven aan het metrostation, zijn voor de tijdsindeling de tijden van de eerste en laatste metro meegenomen. Naar verwachting worden de meeste straatroven gepleegd op tijden waarop het aanbod van slachtoffers het grootst is.

6.1.5. Slachtoffers van straatroof

Slachtoffers van straatroof lijken te verschillen naar het type straatroof dat wordt gepleegd. Dit geldt tevens voor de leeftijd, waardoor er verschillende slachtofferprofielen lijken te zijn voor verschillende typen straatroof. Eerder onderzoek naar straatroof toonde dat slachtoffers van straatroof overwegend een blank uiterlijk hebben. Inzicht in de etniciteit van het slachtoffer kan uitwijzen of daders wellicht een voorkeur lijken te hebben voor slachtoffers met een bepaalde etnische achtergrond. De woonplaats van het slachtoffer geeft aan of de slachtoffers in het eigen woongebied worden beroofd of dat het gaat om slachtoffers die de wijk slechts bezoeken.

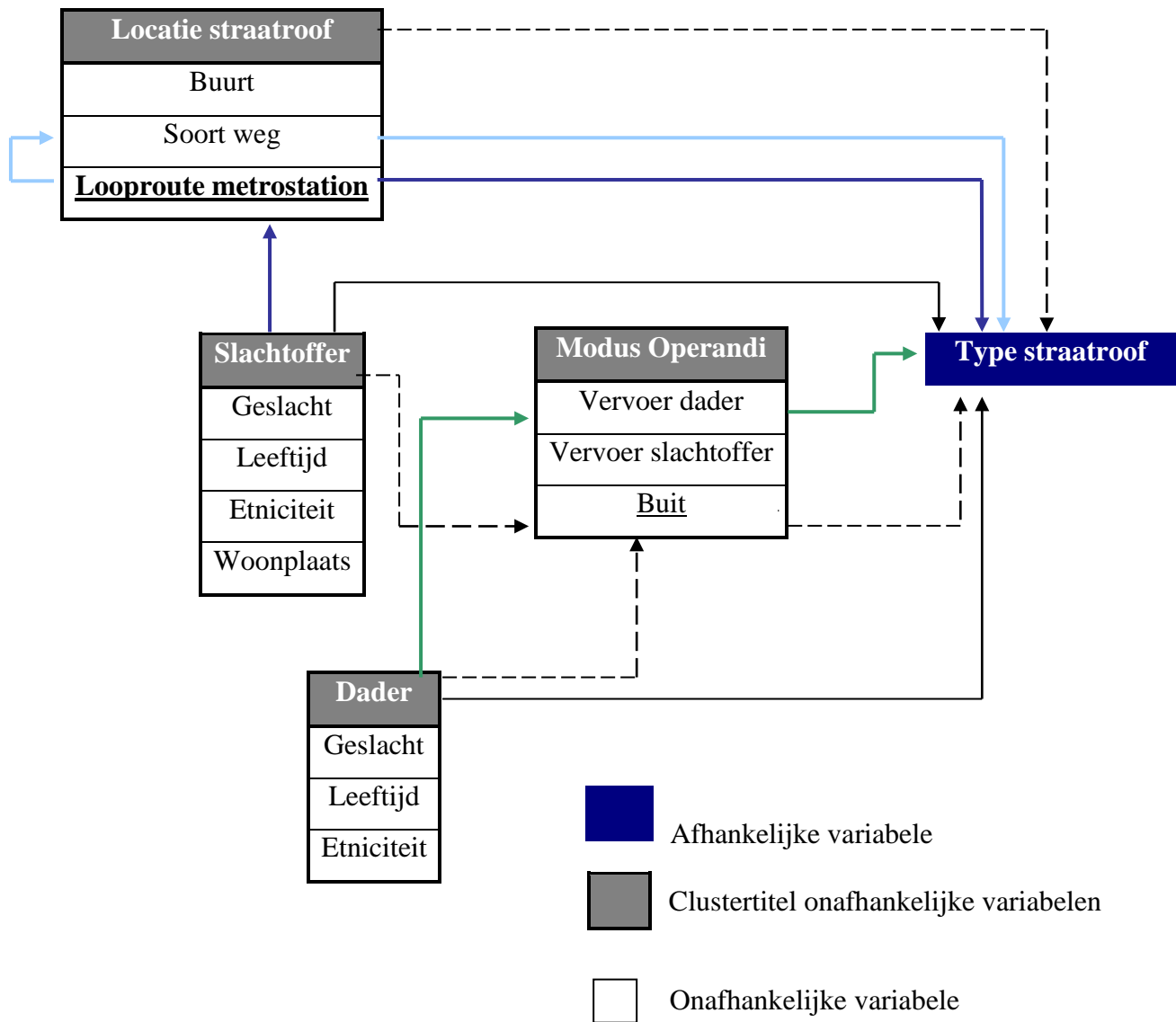
6.2. Methoden van onderzoek

Om verwachtingen omtrent aspecten van het profiel van 'straatroof met minimaal geweld' te toetsen is in eerste instantie gebruik gemaakt van een binaire logistische regressie-analyse,

omdat de afhankelijke variabele het type straatroof, een categorische variabele is (Pallant, 2005). Hierbij wordt de nadruk gelegd op aspecten betreffende het profiel inzake 1. het slachtoffer en de buit, 2 de modus operandi van de straatroof en 3. de kenmerken van de dader. Voor de logistische regressie-analyse zijn de drie typen straatroof omgecodeerd tot twee typen: 1. straatroof met minimaal geweldsgebruik versus 2. straatroof met veel geweldsgebruik of gepleegd in groepsverband. De verdeling hiervan onder het totaal van straatroven in het onderzochte gebied in 2011 en 2012 (N=174) is N=92 voor straatroven met minimaal geweldsgebruik en N=82 voor straatroven met veel geweld en straatroof gepleegd in groepsverband. De onafhankelijke variabelen zijn gemixt continu en categorisch van aard. De toetsing is tweeledig, waarbij allereerst een toetsing heeft plaatsgevonden waarin de hypothesen voor straatroven met minimaal geweldsgebruik zijn gehanteerd.

6.3. Conceptueel model

De verwachtingen omtrent aspecten van het profiel van 'straatroof met minimaal geweld' die zijn gebaseerd op de onderzoekshypothesen worden weergegeven in onderstaand conceptueel model. Hierin worden de onafhankelijke variabelen weergegeven in clusters. Zo staan bijvoorbeeld de slachtofferkenmerken bij elkaar vermeld. De te onderzoeken verbanden staan weergegeven middels pijlen naar de afhankelijke variabelen. Deze kunnen betrekking hebben op het gehele cluster variabelen of slechts op één onafhankelijke variabele. Wanneer het verband betrekking heeft op het hele cluster onafhankelijke variabelen, bijvoorbeeld op de etniciteit, leeftijd en het geslacht van de dader, dan zal de pijl in het conceptueel model vertrekken vanuit de grijze balk met de clustertitel. Deze clustertitel zelf is geen onafhankelijke variabele.

- Te onderzoeken verband waarbij deelhypothese 1 is opgesteld
- Te onderzoeken verband waarbij deelhypothese 2 is opgesteld
- Te onderzoeken verband waarbij deelhypothese 3 is opgesteld
- - - → Te onderzoeken verbanden voor centrale onderzoekshypothese
- → Te onderzoeken verbanden ter ondersteuning

Figuur 2: Conceptueel model

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de statistische analyses besproken. Aan de hand van de theorie zijn de drie deelhypothesen tot stand gekomen en deze hebben geleid tot verwachtingen omtrent aspecten van het profiel van straatroof met minimaal geweldsgebruik. In paragraaf 7.1 wordt een logistische regressie-analyse uitgevoerd, waarna in paragraaf 7.2 een tabellenanalyse volgt. Hierbij zullen eerst de gemeenschappelijke kenmerken van straatroof aan bod komen, waarna vervolgens het slachtofferprofiel van straatroof met minimaal geweldsgebruik, het profiel betreffende de modus operandi van straatroof met minimaal geweldsgebruik en het daderprofiel van straatroof met minimaal geweldsgebruik besproken zullen worden.

7.1. Logistische regressie-analyse

Om de invloed na te gaan van de onafhankelijke onderzoeksvariabelen op de afhankelijk variabele “type straatroof”, is een logistische regressie-analyse uitgevoerd. Middels deze analyse wordt nagegaan welke onafhankelijke variabelen van invloed zijn wanneer er een voorspelling moet worden gedaan omtrent de kans dat een slachtoffer van straatroof uit het onderzoeksbestand binnen de categorie “Straatroof met minimaal geweldsgebruik” of binnen “Overige vormen van straatroof” behoort. Bij het uitvoeren van de logistische regressieanalyse is gebruik gemaakt van verschillende onafhankelijke variabelen. In de eerste vijf stappen van de analyse zijn één voor één vijf onafhankelijke variabelen toegevoegd, waarvan verwacht werd dat zij de grootste voorspellende kracht in het analysemodel zouden hebben. Bij de zesde en zevende stap zijn achtereenvolgens twee keer vier variabelen toegevoegd aan het model die terugkomen in de deelhypothesen, maar naar van verwachting minder zouden bijdragen aan de sterkte van het model. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de variabelen per model (*stap*).

Model	Onafhankelijke variabele(n)
Model I	Geslacht van het slachtoffer
Model II	Rol van de metro
Model III	(Beoogde) Buit van de straatroof
Model IV	Vervoer van de dader
Model VI	Tijdstip van de straatroof

	Etniciteit van het slachtoffer
	Leeftijd van het slachtoffer
	Wijk waarin de straatroof plaatsvond
Model VII	Woonplaats van het slachtoffer
	Soort weg
	Leeftijd van de dader
	Etniciteit van de dader

Tabel 4: Variabelen per model voor de logistische regressieanalyse

In de tabel 5 (pagina 32) wordt een overzicht gegeven van diverse waarden van de logistische regressie analyse. Niet alle waarden uit de analyse zijn in de tabel opgenomen. Voor de keuze om waarden in de tabel op te nemen is gekeken naar de significantie en naar de vraag of toetsing van vooraf geformuleerde hypothesen aan de orde is. Belangrijke waarden zijn die van de Odds Ratio en Nagelkerke R square. De “Omnibus Test of Model Coefficients” geeft de significantie weer. De Nagelkerke R square geeft een beeld van de verklaarde variantie van het model en heeft een maximum van 1 en minimum van 0. De Odds Ratio wijst op een positief effect wanneer deze waarde groter is dan 1. Bij een negatief effect ligt deze waarde tussen de 0 en 1.

Een aantal odds ratio's vertonen extreem hoge waarden. Daarvan is sprake als de waarden de nul gaan naderen (zie in de tabel waarden van .00) of heel groot worden (bijvoorbeeld 10 of hoger). Die extreem hoge waarden van een aantal odds ratio's geven aan dat een zeer sterke samenhang van enkele onafhankelijke variabelen met de afhankelijke bestaat zodanig dat de output van de logistische regressieanalyse niet meer te interpreteren is in termen van kansverandering. Bovendien heeft in het eindmodel de Nagelkerke R2 een waarde van 1.00. Dit impliceert dat de variabelen in dit model het type straatroof binnen het databestand perfect voorspellen. Wanneer één of enkele variabelen zorgen voor een dergelijke perfecte voorspelling is er sprake van zogenaamde *complete seperation*, een situatie die maakt dat een logistische regressieanalyse niet de juiste techniek is om het databestand te analyseren (Field, third edition 2009, p. 274). In het volgende hoofdstuk zal een aanvullende tabellenanalyse worden uitgevoerd om de onderzoekshypothesen te toetsen.

	Model 0	Model I	Model II	Model III	Model IV	Model V	Model VI	Model VII
	Exp (B)	Exp (B)	Exp (B)	Exp (B)	Exp (B)	Exp (B)	Exp (B)	Exp (B)
Constante	1.00**	,30**	.22**	.13**	.20	.036**	.24	.00
Geslacht slachtoffer (vrouw)		8.29**	7.27**	6.12**	5.27**	5.97**	11.51**	2.15
Rol metro (uitgestapt)			12.14*	12.91	19.51*	13.40*	75.92*	.
Rol metro (langs gelopen)			3.91*	2.97	2.84	3.12	1.9	1.76
Buit (Smartphone)				4.32*	1.45	1.24	.83	4.99
Vervoer dader (fietsend)					11.91*	11.46*	17.56	.00
Vervoer slachtoffer (alleen, te voet)						6.54	9.05	.
Etniciteit slachtoffer (autochtoon)							1.26	1.06
Leeftijd slachtoffer (18-35)							.43	.00
Wijk (Kralingen-west)							.06*	.00
Weg (zijstraat)								9.84
Etniciteit dader (Marokkaans)								.00
Nagelkerke R²		.29	.38	.47	.60	.65	.78	1.00

Tabel 5: Logistische regressie analyse

* significant (0.01<0.05) ** significant (p<0.01)⁵

⁵ Op basis van een combinatie van het belang van de onafhankelijke variabele voor het beantwoorden van de onderzoeksvraag en (ontbrekende) significantie zijn enkele onderzoeksvariabelen niet opgenomen in de overzichtstabel.

7.2. Tabellenanalyse

In deze paragraaf zal een tabellenanalyse worden uitgevoerd. Chi-kwadraatanalyse zal hierbij aantonen of er sprake is van een significant verband tussen twee variabelen⁶. Allereerst zal een algemeen profiel van straatroof worden gegeven aan de hand van daderkenmerken, slachtofferkenmerken, modus operandi, locatiekenmerken en kenmerken omtrent de dag, datum en het tijdstip van straatroof in het algemeen. Vervolgens zal aan de hand van de deelhypothesen worden gekeken naar het slachtofferprofiel, de modus operandi en het daderprofiel van straatroof met minimaal geweldsgebruik.

7.2.1. Gemeenschappelijke kenmerken van straatroof

Slachtofferkenmerken van straatroof

Slachtofferkenmerken		Straatroof algemeen
Geslacht	Vrouwelijk	56,9%**
	Mannelijk	43,1%**
Etniciteit	Autochtoon	52,9%
	Turks	5,2%
	Antilliaans	6,9%
	Marokkaans	2,9%
	Surinaams	8,0%
	Chinees/Japans	2,3%
	Overig	21,8%
	Leeftijd	0-17 jaar
17-27 jaar		44,5%**
27-45 jaar		15,6%**
45-65 jaar		9,2%**
65 jaar en ouder		6,4%**
Woonplaats	Kralingen	46,6%
	Crooswijk	20,7%
	Anders	32,8%

Tabel 6: *Overzicht van slachtofferkenmerken van straatroof*

* significant (0.01<0.05) ** significant (p<0.01)

⁶ Bij een chi-kwadraatanalyse moet er sprake zijn van twee nominale variabelen of een variabele op interval- of rationiveau met een beperkte hoeveelheid waarden (maximaal zeven).

De resultaten in tabel 6 (pagina 33) laten zien dat voor het totaal van de drie typen straatroof geldt dat 56,9% van de slachtoffers van straatroof bestond uit vrouwen. Van de slachtoffers was 52,9% van autochtone afkomst. Dit is vergelijkbaar met het aandeel autochtone bewoners in de deelgemeente Kralingen-Crooswijk. Maar liefst 44,5% van de slachtoffers van straatroof was tussen de 17 en 27 jaar oud. Slechts 6,4% van de slachtoffers van straatroof was 65 jaar of ouder. Ongeveer tweederde van de slachtoffers, 67,3% was ten tijde van de straatroof woonachtig in de deelgemeente Kralingen-Crooswijk.

Kenmerken omtrent de modus operandi van straatroof

Modus operandi		Straatroof algemeen
Vervoer dader	Te voet	60,9%**
	Fietsend	32,2%**
	Anders	6,9%**
Vervoer slachtoffer	Alleen en te voet	83,9%*
	Te voet met anderen	5,2%*
	Anders	10,9%*
Buit	Smartphone	37,4%**
	Geld/bankpassen	13,5%**
	Tas	30,4%**
	Anders	18,7%**

Tabel 7: *Overzicht van de modus operandi van straatroof*

* significant (0.01<0.05) ** significant (p<0.01)

Tabel 7 (pagina 34) laat zien dat voor alle typen straatroof die in Kralingen-Crooswijk plaatsvonden geldt dat 60,9% van de dader te voet was ten tijde van de roof en dat 32,2% van de daders gebruik maakten van een fiets. Slechts 6,9% van de daders gebruikte een ander vervoermiddel. Het gaat in deze gevallen om een scooter of auto. De slachtoffers waren in 83,9% alleen en te voet en in 5,2% te voet samen met anderen. 10,9% van de slachtoffers gebruikte een ander vervoermiddel. In de meeste gevallen waren zij op de fiets ten tijde van de beroving.

Daderkenmerken van straatroof

Daderkenmerken		Straatroof algemeen
Geslacht	Man	99,4%
	Vrouw	0,6%
Leeftijd	10-15 jaar	10,1%
	16-20 jaar	39,1%
	21 en ouder	50,7%
Etniciteit	Autochtoon	7,5%*
	Marokkaans	31,0%*
	Antilliaans	27,0%*
	Turks	5,7%*
	Getint, etniciteit onbekend	8,6%*
	Etniciteit onbekend	20,1%*

Tabel 8: *Overzicht van de daderkenmerken van straatroof*

* significant (0.01<0.05) ** significant (p<0.01)

Tabel 8 (pagina 35) laat de daderkenmerken van het totaal van de straatroven in Kralingen-Crooswijk zien. De daders van straatroof bestonden voor 99,4% uit mannen. De leeftijd en etniciteit van de dader was slechts bij aangehouden verdachten met zekerheid te noemen. In de overige gevallen zijn de leeftijd en etniciteit van de dader gebaseerd op bevindingen van het slachtoffer. De leeftijd die bij de dader genoemd werd in de aangifte was in 50,7% van de gevallen 21 jaar of ouder, in 39,1% van de gevallen tussen de 16 en 20 jaar oud en in 10,1% tussen de 10 en 15 jaar oud. De etniciteit die bij de dader genoemd werd in de aangifte was in 31,0% van de gevallen Marokkaans, in 27,0% van de gevallen Antilliaans en in 7,5% autochtoon.

Locatiekenmerken van straatroof

Locatiekenmerken		Straatroof algemeen
Wijk	Kralingen-Oost	16,7%
	Kralingen-West	37,9%
	Struissenburg	7,5%
	Oud-Crooswijk	9,2%
	Nieuw-Crooswijk	2,9%

	Rubroek	25,9%
Soort weg	Hoofdweg	19,0%
	Zijstraat	71,8%
	Anders	8,6%
Rol metro	Metro uitgestapt	10,3%**
	Metro langs gelopen	20,1%**
	Geen rol	69,5%**

Tabel 9: Overzicht van de locatiekenmerken van straatroof

* significant (0.01<0.05) ** significant (p<0.01)

Tabel 9 (pagina 35-36) toont de locatiekenmerken van het totaal van de diverse typen straatroof. Verreweg de meeste straatroven in Kralingen-Crooswijk vonden plaats in de wijken Kralingen-West (37,9%) en Rubroek (25,9%). Van alle straatroven vond 71,8% plaats in een zijstraat en slechts 19,0% op een van de hoofdwegen. Van alle slachtoffers van het totaal van de diverse typen straatroof was 10,3% uit het metrostation gekomen voordat zij werden beroofd. Daarnaast was 20,1% van de slachtoffers direct langs de uitgang van een van de metrostations in Kralingen gelopen voordat zij werden beroofd. Voor het grootste deel van de straatroven geldt dat de metro naar alle waarschijnlijkheid geen rol heeft gespeeld.

Bijlage I laat zien dat er in de dossierstudie ook is gekeken naar de maand waarin de straatroof plaatsvond, de dag waarop de straatroof plaatsvond en het tijdstip waarop de straatroof plaatsvond. Deze data is dit vanuit de probleemstelling van het onderzoek niet direct relevant. Om de informatie niet verloren te laten gaan is de tabellenanalyse van deze variabelen in bijlage II (pagina 60) uitgewerkt.

7.2.2. *Het slachtofferprofiel van straatroof met minimaal geweldsgebruik (Deelhypothese 1)*

De eerste deelhypothese luidde als volgt:

“Blanke vrouwen tussen de 17 en 27 jaar oud, die gebruik maken van openbaar vervoer zijn potentiële slachtoffers van straatroof met minimaal geweldsgebruik in de deelgemeente Kralingen-Crooswijk, wanneer zij gebruik maken van smartphones in de publieke ruimte en zich te voet van haltes voor openbaar vervoer naar hun bestemming verplaatsen”. Tabel 6 (pagina 39) geeft een overzicht van de resultaten met betrekking tot de eerste deelhypothese, waarin het slachtofferprofiel van straatroof met minimaal geweldsgebruik centraal staat.

	Straatroof Algemeen	Straatroof met minimaal geweldsgebruik	Straatroof met veel geweld	Straatroof in groepsverband
Slachtoffer:				
<u>Vrouwelijk geslacht</u>	56,9%**	80,4%**	35,7%**	19,2%**
<u>Etniciteit autochtoon</u>	52,9%	54,3%	44,6%	65,4%
0 tot 17 jaar oud	24,3%**	9,9%**	33,9%**	53,8%**
<u>17 tot 27 jaar oud</u>	44,5**	52,7%**	39,3%**	26,9%**
27 tot 45 jaar oud	15,6%**	15,4%**	19,6%**	7,7%**
45 tot 65 jaar oud	9,2%**	13,2%**	3,6%**	7,7%**
65 jaar en ouder	6,4%**	8,8%**	3,6%**	3,8%**
<u>Woonachtig in Kralingen-Crooswijk</u>	67,2%	70,7%	64,3%	61,5%
Modus Operandi:				
<u>Slachtoffer Alleen en te voet</u>	83,9%*	94,6%*	73,2%*	69,2%*
Slachtoffer te voet met anderen	5,2%*	0,0%*	10,7%*	11,5%*
<u>Buit: Smartphone</u>	37,4%**	50,0%**	20,4%**	28,0%**
Buit: Geld/bankpas	13,5%**	4,3%**	29,6%**	12,0%**
Buit: Tas	30,4%**	38,0%**	27,8%**	8,0%**
Locatie:				
<u>Rol metro aanwezig</u>	30,5%**	47,8%**	7,1%**	19,2%**

Tabel 10: Overzicht voor analyse deelhypothese 1

* significant (0.01<0.05) ** significant (p<0.01)

Naast straatroof met minimaal geweldsgebruik zijn ook de twee overige typen straatroof naast het totaal van de straatroven opgenomen in de overzichtstabel. Voor de slachtoffers van straatroof met minimaal geweldsgebruik valt op dat maar liefst 80,4% van de slachtoffers van dit type straatroof van het vrouwelijk geslacht was. Voor straatroof met veel geweldsgebruik en straatroof in groepsverband was dit slechts 35,7% en 19,2%. Er blijkt een significant verband aanwezig te zijn tussen de variabelen ‘type straatroof’ en ‘geslacht van het slachtoffer’. Mogelijk zijn vrouwen als slachtoffer aantrekkelijker voor de dader van

straatroof met minimaal geweldsgebruik, omdat zij een makkelijker doelwit vormen.

Vrouwen zijn namelijk over het algemeen minder goed in staat om fysiek weerstand te bieden tegen geweld, waardoor de dader van straatroof zijn doel met minimaal geweldsgebruik kan bereiken. Ook kan het zijn dat vrouwen relatief veel gebruik maken van de telefoon in de publieke ruimte en hierbij minder alert zijn voor wat zich in de omgeving afspeelt. Hierdoor kan de dader van straatroof het potentiële slachtoffer ongezien benaderen en overvallen met de daadwerkelijke beroving. De etniciteit van het slachtoffer en het type straatroof blijken geen significante samenhang te vertonen. Opvallend is wel dat in vergelijking met uitkomsten van eerder onderzoek de slachtoffers in deze dataset zowel autochtonen als allochtonen zijn wat overeenstemt met het gemengde etnisch karakter van Kralingen-Crooswijk. Kennelijk hebben daders wanneer ze kunnen kiezen geen voorkeur voor slachtoffers van autochtone danwel allochtone achtergrond.

Het slachtoffer van straatroof met minimaal geweldsgebruik blijkt in 94,6% van de gevallen alleen en te voet te zijn geweest ten tijde van de beroving. Ook hier is een significant verband aanwezig. Voor de dader kan het om verschillende redenen gunstig zijn wanneer een slachtoffer alleen en te voet is. Het slachtoffer is gemakkelijk te benaderen en er zijn, als er door de dader op een gunstig moment wordt gewacht, in de meeste gevallen geen getuigen van. Ook is er niet direct iemand in de buurt die het slachtoffer te hulp kan komen, waardoor de kans op een succesvolle beroving met minimaal geweldsgebruik toeneemt. In 50,0% van de gevallen wordt bij dit type straatroof de *smartphone* uit de handen van het slachtoffer gegrist. De hoge marktwaarde van deze mobiele telefoons en de mogelijkheid om deze snel door te verkopen in belwinkels of op straat, maakt deze tot een interessante buit voor straatrovers. Het frequente gebruik van smartphones juist door jongvolwassenen maakt het gemakkelijk om op basis van de geschatte waarde van de *smartphone* zo iemand tot potentieel slachtoffer te 'benoemen'. Het wegnemen van de telefoon van het slachtoffer heeft voor de dader van straatroof als bijkomend voordeel dat het slachtoffer minder snel melding kan doen van het incident bij de politie.

Van de slachtoffers van straatroof met minimaal geweldsgebruik blijkt 52,7% tussen de 17 en 27 jaar oud te zijn. Het significante verband tussen de leeftijd van het slachtoffer en het type straatroof laat zien dat de slachtoffers van straatroof met minimaal geweldsgebruik over het algemeen ouder zijn dan slachtoffers van de overige typen straatroof. Dit kan het gevolg zijn van het verschil in dagbesteding en/of leefstijl tussen jeugd en jongvolwassenen, waarbij de jongvolwassenen vaker met *smartphone* alleen en te voet op de juiste locatie zijn om in de ogen van de dader een potentieel slachtoffer van dit type straatroof te vormen. De

woonplaats van het slachtoffer van straatroof blijkt niet significant samen te hangen met het type straatroof. Voor straatroof met minimaal geweldsgebruik geldt wel dat maar liefst 70,7% van de slachtoffers ten tijde van de beroving woonachtig was in de deelgemeente Kralingen-Crooswijk.

De rol van de metrostations en het type straatroof blijken significant samen te hangen. Hoewel in 69,5% van alle straatroven de metro geen enkele rol speelde, was 47,8% van alle slachtoffers van straatroof met minimaal geweldsgebruik afkomstig van een metrostation. Het gaat hierbij om slachtoffers die uit een metrostation in Kralingen zijn gekomen of hier direct langs zijn gelopen voordat zij zijn beroofd. Voor straatroven met veel geweld en straatroven in groepsverband lijken slachtoffers nauwelijks afkomstig van een metrostation. In 7,1% en 19,2% van de gevallen was het slachtoffer van deze typen straatroof afkomstig van een metrostation. Dat het metrostation voornamelijk een rol speelt bij straatroof met minimaal geweldsgebruik werd aanvankelijk al verwacht, omdat daders van straatroof met minimaal geweldsgebruik in de meeste gevallen op zoek lijken te zijn naar relatief nieuwe *smartphones*. De metrostations lenen zich bij uitstek voor het selecteren van potentiële slachtoffers. Reizigers hebben zojuist een ondergrondse reis afgelegd, waarbij zij veelal geen bereik hebben gehad en dus geen gebruik hebben kunnen maken van de mobiele telefoon. Het valt dus op dat het publiek dat een metrostation verlaat relatief veel gebruik maakt van de mobiele telefoon. Doordat men in de meeste gevallen het metrostation in groepen verlaat, kan de dader van straatroof zich onopvallend nabij een metrostation ophouden en waarnemen welke reizigers gebruik maken van een relatief nieuwe, dure of gunstig door te verkopen *smartphone*. Wanneer de reiziger vervolgens alleen en te voet haar/zijn weg vervolgt kan de dader het potentiële slachtoffer volgen en vervolgens ongezien beroven.

7.2.3. De modus operandi van straatroof met minimaal geweldsgebruik (Deelhypothese 2)

De tweede deelhypothese luidde:

“Reizigers afkomstig van een metrostation in Kralingen worden bij het metrostation slechts gespot als potentieel slachtoffer van straatroof met minimaal geweldsgebruik door de dader die zich hier doelbewust ophoudt, terwijl de daadwerkelijke beroving in een omliggende zijstraat plaatsvindt door een dader die zich op de fiets verplaatst”.

Tabel 7 (pagina 42) toont de resultaten van de analyse met betrekking tot deze deelhypothese, waarin de modus operandi centraal staat.

	Straatroof Algemeen	Straatroof met minimaal geweldsgebruik	Straatroof met veel geweld	Straatroof in groepsverband
Locatie:				
<u>Rol metro aanwezig</u>	30,5% **	47,8% **	7,1% **	19,2% **
Op een hoofdweg	19,0%	17,4%	19,6%	23,1%
<u>In een zijstraat</u>	71,8%	75,0%	73,2%	57,7%
Modus Operandi:				
<u>Fietsende dader</u>	32,2% **	57,6% **	5,4% **	0,0% **
Dader te voet	60,9% **	37,0% **	87,5% **	88,5% **

Tabel 11: Overzicht voor analyse deelhypothese 2

* significant (0.01<0.05) ** significant (p<0.01)

Analyse van de eerste deelhypothese liet al zien dat de rol van de metro opvallend aanwezig is bij de straatroven met minimaal geweldsgebruik en dat er een significant verband tussen de variabelen aanwezig is. Bijna de helft van de slachtoffers van dit type straatroof was afkomstig van een metrostation of is hier direct langs gelopen voordat de beroving plaatsvond. De daadwerkelijke beroving vond vervolgens bij 75,0% van de straatroven met minimaal geweldsgebruik plaats in een zijstraat. Ook voor straatroven met veel geweld geldt dat deze voor 73,2% in een zijstraat plaatsvonden. De metrostations in Kralingen liggen vrij centraal in de wijk en in de meeste gevallen aan een plein. Het plegen van een straatroof op een dergelijke locatie geeft een verhoogde kans op getuigen, waardoor de dader waarschijnlijk de voorkeur geeft aan een rustige zijstraat, waar de kans op getuigen wordt beperkt.

Het vervoer van de dader blijkt een significant verband te vertonen met het type straatroof. Voor straatroof met minimaal geweldsgebruik geldt dat de dader zich in 57,6% van de gevallen op de fiets verplaatste ten tijde van de straatroof. Voor straatroof met veel geweld en straatroof in groepsverband was dit slechts 5,4% en 0,0%. Dit heeft allereerst te maken met het feit dat de straatroof met minimaal geweldsgebruik in de meeste gevallen bestaat uit het uit handen grissen van een mobiele telefoon of tas van een slachtoffer. Fietsend is de dader sneller dan wanneer hij te voet is. Door een slachtoffer te kiezen dat (alleen en) te voet is heeft de dader meer kans om snel weg te komen van de locatie van de straatroof. Wanneer de dader het slachtoffer van achteren benadert, is hij voor het slachtoffer slechts van achteren zichtbaar, waardoor het slachtoffer slechts een beperkt signalement van de dader kan geven bij de

melding en de aangifte bij de politie. Om snel weg te kunnen komen zou de dader ook kunnen kiezen voor bijvoorbeeld een (snor)scooter. Dit heeft echter als nadeel dat het slachtoffer de dader kan horen aankomen en dat een beschrijving van de scooter door het slachtoffer de opsporingsmogelijkheden bevordert. Een fiets wordt vermoedelijk gestolen en na de beroving weer ergens in de buurt achter gelaten.

7.2.4. Het daderprofiel van straatroof met minimaal geweldsgebruik (Deelhypothese 3)

De derde en laatste deelhypothese luidde:

“Daders van straatroof met minimaal geweldsgebruik in de deelgemeente Kralingen-Crooswijk zijn voornamelijk mannen tussen de 16 en 20 jaar oud van Marokkaanse afkomst, die in deze deelgemeente wonen of verblijven”.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de resultaten met betrekking tot deze laatste deelhypothese, waarin het daderprofiel van straatroof met minimaal geweldsgebruik centraal staat.

	Straatroof Algemeen	Straatroof met minimaal geweldsgebruik	Straatroof met veel geweld	Straatroof in groepsverband
Dader:				
<u>Mannelijk geslacht</u>	99,4%	100,0%	98,2%	100,0%
Leeftijd 10-15 jaar	10,1%	10,3%	8,0%	15,0%
<u>Leeftijd 16-20 jaar</u>	39,1%	36,8%	38,0%	50,0%
Leeftijd 21 en ouder	50,7%	52,9%	54,0%	35,0%
Autochtoon	7,5%*	3,3%*	12,5%*	11,5%*
<u>Marokkaanse etniciteit</u>	31,0%*	35,9%*	28,6%*	19,2%*
Turkse etniciteit	5,7%*	4,3%*	5,4%*	11,5%*
Antilliaanse etniciteit	27,0%*	18,5%*	32,1%*	46,2%*
Getint etniciteit onbekend	8,6%*	10,9%*	5,4%*	7,7%*
Etniciteit onbekend	20,1%*	27,2%*	16,1%*	3,8%*
<u>Woonplaats</u>	65,8%	78,6%	52,7%	75,0%
<u>Kralingen-Crooswijk</u>				

Tabel 12: Overzicht voor analyse deelhypothese 3

* significant (0.01<0.05) ** significant (p<0.01)

Het geslacht van de dader vertoont geen significant verband met het type straatroof. Wel zijn de daders in de grote meerderheid van alle typen roven mannen. Resultaten van de analyse laten zien dat maar liefst 99,4% van de daders van straatroof in Kralingen-Crooswijk mannen waren. De straatroven met minimaal geweldsgebruik werden allemaal gepleegd door mannelijke daders. Er blijkt geen significant verband aanwezig tussen de leeftijd van de dader en het type straatroof. Wel is zichtbaar dat ruim de helft, 50,7% van de daders van straatroof, 21 jaar of ouder en 39,1% van de daders tussen de 16 en 20 jaar oud was. Hoewel de meeste daders van straatroof met minimaal geweldsgebruik (78,6%) woonachtig waren in de deelgemeente Kralingen-Crooswijk, is er geen significant verband zichtbaar tussen de woonplaats van de dader en het type straatroof.

De etniciteit van de dader blijkt significant samen te hangen met het type straatroof. Van de straatroven met minimaal geweldsgebruik verklaarde 35,9% van de slachtoffers dat zij door een Marokkaanse dader waren beroofd. Hiernaast gaf 10,9% van de slachtoffers aan niet zeker te zijn van de afkomst van de dader, maar zij verklaarden wel dat het ging om een getinte man. Bij straatroof met minimaal geweldsgebruik zijn Marokkaanse daders relatief vaker betrokken dan bij de beide andere typen straatroof. Voor straatroven met veel geweld en straatroven in groepsverband geldt dat Marokkaanse daders een aanzienlijk kleiner deel van de dadergroep vormen.

8 Conclusie

8.1. Inleiding

In dit laatste hoofdstuk zal antwoord worden gegeven op de hoofdvraag van dit onderzoek. In paragraaf 8.2 zullen de onderzoekshypothesen worden besproken en zullen de uitkomsten worden vergeleken met bevindingen uit eerder onderzoek naar straatroof. Vervolgens zal in paragraaf 8.3 onder de discussie worden besproken welke bijdragen en welke beperkingen het onderzoek kent. In paragraaf 8.4 zullen aanbevelingen richting de politieorganisatie worden gegeven en zal een advies voor beleidsvoering omtrent straatroven in het betreffende gebied worden geformuleerd.

8.2. Conclusie

De vraag van waaruit dit onderzoek vertrok luidde: *“Welke kenmerkende verschillen zijn er tussen straatroof met minimaal geweldsgebruik en overige typen straatroof op het gebied van daders, slachtoffers, locatie en modus operandi in de Rotterdamse deelgemeente Kralingen-Crooswijk?”*

Hierbij is op basis van de literatuur en bestaande vermoedens binnen de politieorganisatie omtrent de daders en slachtoffers een aantal onderzoekshypothesen opgesteld. Mede op basis van eerder onderzoek naar criminaliteit en de *crime pattern theory* zijn er profielen geformuleerd omtrent het slachtoffer, de dader en de modus operandi van straatroof met minimaal geweldsgebruik. Voor het samenstellen van deze profielen is gebruik gemaakt van een databestand dat is samengesteld aan de hand van 174 aangiftedossiers van politie. Naar aanleiding van literatuuronderzoek is gekozen voor enkele onafhankelijke onderzoeksvariabelen die uiteindelijk inzichtelijk moesten krijgen of mogelijke verbanden tussen het type straatroof, locatie, daderkenmerken en slachtofferkenmerken kunnen leiden tot een afbakening van een groep potentiële daders en potentiële slachtoffers van dit type straatroof, die een basis kunnen vormen voor preventieve en repressieve politieke aanpak van de problematiek. Om antwoord te kunnen geven op de onderzoeksvraag is een logistische regressieanalyse uitgevoerd en aanvullend een tabellenanalyse gedaan.

8.2.1. Resultaten per deelhypothese

De eerste deelhypothese luidde: *“Blanke vrouwen tussen de 17 en 27 jaar oud, die gebruik maken van openbaar vervoer zijn potentiële slachtoffers van straatroof met minimaal*

geweldsgebruik in de deelgemeente Kralingen-Crooswijk, wanneer zij gebruik maken van smartphones in de publieke ruimte en zich te voet van haltes voor openbaar vervoer naar hun bestemming verplaatsen". Van de slachtoffers van straatroof met minimaal geweldsgebruik was 80,4% van de slachtoffers van het vrouwelijk geslacht. Voor de overige typen straatroof was het percentage vrouwelijke slachtoffers aanzienlijk lager. Er blijkt een significant verband aanwezig te zijn tussen het type straatroof en geslacht van het slachtoffer. Mogelijk zijn vrouwen als slachtoffer aantrekkelijker voor de dader van straatroof met minimaal geweldsgebruik, omdat zij een makkelijker doelwit vormen. Vrouwen zijn over het algemeen minder goed in staat om fysiek weerstand te bieden tegen geweld dan mannen, waardoor het geslacht van het slachtoffer wel van belang is bij de slachtofferkeuze voor straatroof met minimaal geweldsgebruik en minder relevant is bij slachtofferkeuze voor straatroof met veel geweld, waarbij veelal sprake is van wapengebruik. Bij straatroof met minimaal geweldsgebruik werd bij 50% van de slachtoffers een *smartphone* weggenomen. Bij straatroof met veel geweld en straatroof in groepsverband werd de *smartphone* in 20,4% en 28,0% van de gevallen weggenomen. Wanneer het potentiële slachtoffer druk in gesprek is aan de telefoon kan de dader van straatroof het slachtoffer ongezien benaderen en overvallen met de daadwerkelijke beroving. Bellend is een potentieel slachtoffer dus minder alert en doordat de dader in de meeste gevallen op zoek lijkt naar een *smartphone* als buit, maakt het potentiële slachtoffer het voor de potentiële dader mogelijk om eenvoudig de mogelijke buit waar te nemen. De etniciteit van het slachtoffer en het type straatroof blijken geen significante samenhang te vertonen. Een mogelijk verband tussen etniciteit en het type straatroof kan dus niet worden aangetoond. De leeftijd van het slachtoffer van straatroof blijkt een significante samenhang te vertonen met het type straatroof. Van de slachtoffers van straatroof met minimaal geweldsgebruik blijkt 48,4% tussen de 17 en 27 jaar oud te zijn.

De rol van het metrostation blijkt significant samen te hangen met het type straatroof. Van alle slachtoffers van straatroof met minimaal geweldsgebruik was 47,8% afkomstig van een metrostation. Bij de overige typen straatroof was slechts 13,2% van de slachtoffers afkomstig van een metrostation. Dat het metrostation voornamelijk een rol speelt bij straatroof met minimaal geweldsgebruik kan mogelijk worden verklaard door het feit dat de dader van dit type straatroof in de meeste gevallen op zoek lijkt te zijn naar *smartphones*. De *smartphone* werd bij 50,0% van de berovingen met minimaal geweldsgebruik weggenomen. Bij de overige typen straatroof werd bij 24,2% van de slachtoffers een *smartphone* weggenomen. Metrostations lenen zich bij uitstek voor het selecteren van potentiële slachtoffers wanneer de dader op zoek is naar *smartphones*. Reizigers hebben zojuist een ondergrondse reis afgelegd,

waarbij zij veelal geen bereik hebben gehad en dus geen gebruik hebben kunnen maken van de mobiele telefoon. Het publiek dat een metrostation verlaat maakt hierdoor relatief veel gebruik van de mobiele telefoon. Doordat men in de meeste gevallen het metrostation in groepen verlaat, kan de dader van straatroof zich onopvallend nabij een metrostation ophouden en waarnemen welke reizigers gebruik maken van een relatief nieuwe, dure of gunstig door te verkopen *smartphone*. De waarde van deze mobiele telefoons en de mogelijkheid om deze snel door te verkopen in belwinkels of op straat, maakt het tot een interessante buit voor straatrovers. Het wegnemen van de telefoon van het slachtoffer zorgt ervoor dat er minder snel melding van het incident kan worden gedaan bij de politie, wat de pakkans van de dader verkleint. Het slachtoffer van straatroof met minimaal geweldsgebruik blijkt in 94,6% van de gevallen alleen en te voet te zijn geweest ten tijde van de beroving. Een potentieel slachtoffer dat zich alleen en te voet verplaatst is gemakkelijk te benaderen en in de meeste gevallen zijn er geen getuigen van het feit. Dit maakt het aantrekkelijk voor de dader om bewust opzoek te gaan naar een slachtoffer dat zich alleen te voet verplaatst. De woonplaats van het slachtoffer van straatroof blijkt niet significant samen te hangen met het type straatroof. Voor straatroof met minimaal geweldsgebruik geldt wel dat 70,7% van de slachtoffers ten tijde van de beroving woonachtig was in de deelgemeente Kralingen-Crooswijk.

Vrouwelijke studenten voldoen over het algemeen aan de meeste bovenstaande eigenschappen. Het grootste deel van de studenten valt binnen de leeftijdscategorie “17 tot 27 jaar oud” en reist relatief veel met het openbaar vervoer, doordat studenten zolang zij recht hebben op studiefinanciering tevens een abonnement op het openbaar vervoer ontvangen, waarmee zij kosteloos gebruik kunnen maken van het openbaar vervoer. In Rotterdam Kralingen zijn de Erasmus Universiteit en Hogeschool Rotterdam (locatie HES) gevestigd, waardoor er dagelijks veel studenten van en naar de wijk reizen.

De tweede deelhypothese was “*Reizigers afkomstig van een metrostation in Kralingen worden bij het metrostation slechts “gespot” als potentieel slachtoffer van straatroof met minimaal geweldsgebruik door de dader die zich hier bewust ophoudt, terwijl de daadwerkelijke beroving in een omliggende zijstraat plaatsvindt door een dader die zich op de fiets verplaatst*”. Verklaringen voor het feit dat de dader het slachtoffer op een metrostation spot en in een zijstraat berooft komen bij elkaar in de *Crime Pattern Theory*. Volgens de *Crime Pattern Theory* van Brantingham en Brantingham (1993) vindt criminaliteit in het algemeen plaats op centrale plaatsen (knooppunten) of langs routes (paden) die bij de dader bekend zijn. Potentiële daders hebben volgens deze theorie een normaal (tijdelijk) ruimtelijk

bewegingspatroon, zoals elke persoon dit heeft. De verwachte locatie voor criminele activiteit is dichtbij deze normale activiteiten in de zogenaamde *awareness space*, de omgeving rondom de knooppunten van activiteit en de paden die deze knooppunten verbinden. In deze theorie wordt niet direct duidelijk of de dader op deze knooppunten bij toeval met potentiële slachtoffers in contact komt of zich hier doelbewust ophoudt. In de Rotterdamse wijk Kralingen lijken de metrostations locaties waar het risico ontstaat dat de potentiële dader geneigd is om crimineel gedrag te vertonen en daadwerkelijk overgehaald wordt om dit te doen, doordat het ruimtelijk model van het potentiële slachtoffer en ruimtelijk model van de dader overeenkomen. De resultaten van dit onderzoek laten echter zien dat het metrostation slechts een rol speelt bij straatroven met minimaal geweldsgebruik en niet zozeer bij de andere typen straatroof. De metrostations lenen zich door de geografische ligging en het publieke gebruik bij uitstek juist voor dit type straatroof. Aangezien 47,8% van alle slachtoffers van straatroof met minimaal geweldsgebruik afkomstig was van een metrostation, terwijl bij de overige typen straatroof slechts 13,2% van de slachtoffers afkomstig was van een metrostation, lijkt een toevallige ontmoeting tussen dader en potentieel slachtoffer niet aannemelijk. Dat de daadwerkelijke beroving vervolgens in een zijstraat plaatsvindt kan worden verklaard door de drukte op de knooppunten van activiteit en de mogelijkheid om in een zijstraat ongezien een straatroof te plegen. Tussen het type straatroof en de soort weg waar de beroving plaatsvond (doorgaande weg of zijstraat) blijkt geen significante samenhang te bestaan. Wel blijkt dat maar liefst 75,0% van de straatroven met minimaal geweldsgebruik in een zijstraat plaatsvond. Voor het plegen van een straatroof geeft de dader waarschijnlijk de voorkeur aan een rustige zijstraat, omdat dit de kans op getuigen beperkt en de mogelijkheid om snel uit het zicht van het slachtoffer te verdwijnen vergroot. Dat de straatroven met minimaal geweldsgebruik met name in zijstraten plaatsvinden verklaart mogelijk waardoor eerder (regionaal) onderzoek naar straatroof uitwees dat metrostations geen rol spelen in deze problematiek. Metrostations zijn veelal centraal gelegen aan hoofdwegen. Dat de straatroof niet exact op deze locatie plaatsvindt bevestigt niet dat de metrostations geen rol spelen in de problematiek.

Het vervoer van de dader blijkt een significant verband te vertonen met het type straatroof. Voor straatroof met minimaal geweldsgebruik geldt dat de dader zich significant vaak, dat wil zeggen in 57,6% van de gevallen, op de fiets verplaatste ten tijde van de straatroof. Dit heeft allereerst te maken met het feit dat de straatroof met minimaal geweldsgebruik in de meeste gevallen bestaat uit het uit handen grissen van een mobiele telefoon of tas van een slachtoffer (88,0%). Door een slachtoffer te kiezen dat (alleen en) te

voet is heeft de dader fietsend meer kans om snel weg te komen van de locatie van de straatroof. Wanneer de dader het slachtoffer van achteren benadert, is hij voor het slachtoffer slechts van achteren zichtbaar, waardoor het slachtoffer slechts een beperkt signalement van de dader kan geven bij de melding en de aangifte bij de politie. De fiets van de dader wordt vermoedelijk voorafgaand aan de beroving gestolen en na de beroving weer ergens in de buurt achter gelaten.

De laatste deelhypothese was: “*Daders van straatroof met minimaal geweldsgebruik in de deelgemeente Kralingen-Crooswijk zijn voornamelijk mannen tussen de 16 en 20 jaar oud van Marokkaanse afkomst die in deze deelgemeente wonen of verblijven*”. Resultaten van de analyse laten zien dat maar liefst 99,4% van de daders van alle typen straatroof in Kralingen-Crooswijk mannen waren. De straatroven met minimaal geweldsgebruik werden allemaal gepleegd door mannelijke daders. Er blijkt geen significant verband aanwezig tussen de leeftijd van de dader en het type straatroof. Wel is zichtbaar dat 50,7% van de daders van straatroof 21 jaar of ouder was en 39,1% van de daders tussen de 16 en 20 jaar oud was. Hoewel de meeste daders van straatroof met minimaal geweldsgebruik (78,6%) woonachtig waren in de deelgemeente Kralingen-Crooswijk, is er geen significant verband zichtbaar tussen de woonplaats van de dader en het type straatroof. De etniciteit van de dader blijkt wel significant samen te hangen met het type straatroof. Van de straatroven met minimaal geweldsgebruik verklaarde 35,9% van de slachtoffers dat zij door een Marokkaanse dader waren beroofd. Hiernaast verklaarde 10,9% van de slachtoffers niet zeker te zijn van de afkomst van de dader, maar wel zeker te zijn van het feit dat het ging om een getinte man.

8.2.2. Eindconclusie

De centrale probleemstelling van dit onderzoek was: “*Welke kenmerkende verschillen zijn er tussen straatroof met minimaal geweldsgebruik en overige typen straatroof op het gebied van daders, slachtoffers, locatie en modus operandi in de Rotterdamse deelgemeente Kralingen-Crooswijk?*”. De metrostations in de deelgemeente Kralingen-Crooswijk spelen een rol in de problematiek van straatroven. De centrale ligging van de metrostations in de wijk maakt de pleinen om de metrostations tot aantrekkelijke hangplek en maakt het voor de dader mogelijk om zich doelbewust onopvallend op te houden rondom deze metrostations om potentiële slachtoffers te kunnen ‘spotten’. Op vaste tijden stapt een groot aantal reizigers in Kralingen uit de metro. De ondergrondse metro maakt gebruik van mobiele netwerken niet altijd mogelijk tijdens het reizen. Aangezien de gemiddelde smartphonegebruiker 150 keer per dag op zijn of haar telefoon kijkt, zal een groot deel de *smartphone* al snel na het verlaten van het

ondergrondse metrostation raadplegen. Dit maakt de metrostations een interessante locatie voor daders die op zoek zijn naar een potentieel slachtoffer. De wijk Kralingen, die enerzijds buurten kent die gevuld zijn met inwoners met een hoge sociaal-economische status, kent ook buurten die, evenals het aangrenzende Crooswijk, voor een groot deel bestaan uit sociale woningbouw. Dit contrast maakt de deelgemeente Kralingen-Crooswijk uniek, maar dit lijkt ook tegelijkertijd voor bovengemiddeld veel potentiële daders en bovengemiddeld veel potentiële slachtoffers van straatroof te zorgen. Of dit daadwerkelijk verklaart waarom het gebied opvallend veel last heeft van straatroven zal aanvullend onderzoek moeten uitwijzen. Kralingen staat bekend als ‘studentikoos Kralingen’ en is mede doordat de Hogeschool Rotterdam en de Erasmus Universiteit Rotterdam in de wijk liggen, een gewilde woonplaats voor studenten. Met name vrouwelijke studenten passen over het algemeen in het slachtofferprofiel voor straatroven met minimaal geweldsgebruik.

8.2.3. *Bevindingen uit eerder onderzoek*

Eerder onderzoek laat vrijwel altijd zien dat vrouwen vaker slachtoffer zijn van straatroof en dat daders van straatroof af lijken te gaan op een rijk uiterlijk, waardoor autochtone vrouwen oververtegenwoordigd waren in de slachtoffergroep. De leeftijd van de slachtoffers in ogeschouw genomen, zou het bij tasjesroof veelal gaan om oudere vrouwen (Ferwerda et al., 2002). In het geval van straatroof met minimaal geweldsgebruik wordt de slachtoffergroep nog steeds voor een groot deel gevormd door vrouwen (80,4%). Een verklaring hiervoor kan zijn dat vrouwen ten opzichte van mannen over het algemeen minder weerstand kunnen of zullen bieden wanneer zij beroofd worden. Het belang van de etniciteit van het slachtoffer van straatroof komt in dit onderzoek niet naar voren. Mogelijk was de populatie in eerder onderzoek etnisch minder divers, waardoor autochtone slachtoffers significant vaker voorkwamen. Een andere verklaring kan zijn dat de dader tegenwoordig direct zicht heeft op de bezittingen van het slachtoffer. In eerder onderzoek naar tasjesroof werd gesteld dat autochtone slachtoffers vaker voor kwamen, omdat de daders op een rijk uiterlijk afgingen (Barker et al., 1993). Bij de tasjesroof die in eerdere onderzoeken centraal stond was het nog onzeker in hoeverre het slachtoffer waardevolle bezittingen bij zich droeg, doordat de dader onmogelijk de inhoud van de tas van het potentiële slachtoffer kon waarnemen. In dit onderzoek werd bij 50% van de slachtoffers van straatroven met minimaal geweldsgebruik de *smartphone* weggenomen. Voor de dader is deze buit eenvoudig waar te nemen, waardoor het uiterlijk van het slachtoffer niet meer van belang is. De leeftijd van het slachtoffer ligt, ten opzichte van wat uit eerder onderzoek naar voren komt, een stuk lager, wat verklaard kan

worden aan de hand van de levensfase en levensstijl van slachtoffers. De nieuwste *smartphones* worden over het algemeen meer gekocht en frequenter gebruikt door jongeren, waardoor de slachtoffers vanzelfsprekend jonger zijn dan de slachtoffers in eerder onderzoek, waarbij straatroof nog voor een groot deel bestond uit tasjesroof.

De Haan (1991) stelde destijds dat een derde van de verdachten van straatroof jonger dan 17 jaar was. Ferwerda et al (2002) beschrijven dat het aandeel van minderjarigen onder straatrovers relatief groot is en dat op basis van landelijk onderzoek blijkt dat straatrovers in de loop der jaren steeds jonger worden. Op basis van de bevindingen uit dit onderzoek lijkt deze trend voor straatrovers in de Rotterdamse wijk Kralingen niet op te gaan, maar omdat de leeftijd van de dader in de meeste gevallen gebaseerd is op een schatting van het slachtoffer bestaat hier geen zekerheid over. 10,1% van de daders van diverse typen straatroof in Kralingen-Crooswijk was tussen de 10 en 15 jaar oud. Volgens de slachtoffers van straatroven met minimaal geweldsgebruik was 10,3% van de daders tussen de 10 en 15 jaar oud en 36,8% van de daders tussen de 16 en 20 jaar oud. Het aantal jonge daders lijkt klein, maar op basis van dit onderzoek kan dit percentage niet worden vergeleken met vorige jaren of andere gebieden. Beke en Kleinman (1993) en Ferwerda en Beke (1995) beschrijven dat zogenaamde 'harde kern criminelen' hun misdaden op zeer calculerende wijze plegen, terwijl straatrovers meer uit impulsiviteit handelen. Straatroof met minimaal geweldsgebruik, waarbij bezittingen uit de handen van een slachtoffer worden gegrist, lijkt ook minimale voorbereiding te behoeven. Het aangetoonde verband tussen de metrostations en dit type straatroof maakt het niet aannemelijk dat deze straatroven zonder enige voorbereiding ontstaan. De daders zijn zich vermoedelijk bewust van de voordelen die het metrostation met zich meebrengt voor het selecteren van potentiële slachtoffers van straatroof met minimaal geweldsgebruik. Wijk en Ferwerda (1998) concluderen aan de hand van interviews met rechercheurs dat daders van straatroof voornamelijk bestaan uit kansarme jongeren die niet veel meer te doen hebben dan rondhangen. Metrostations kunnen in de Rotterdamse wijk Kralingen de plaats zijn waar jongeren rondhangen en waar straatroven met minimaal geweldsgebruik uit impulsiviteit ontstaan, maar gezien de gegevens uit de analyse is het niet aannemelijk dat daders van straatroof met minimaal geweldsgebruik uit impulsiviteit handelen.

8.3. Discussie

Er zit een aantal beperkingen aan dit onderzoek. Om te beginnen moet duidelijk worden gemaakt dat de informatie betreffende de daders van straatroof in dit onderzoek voortkomt uit aangiftedossiers van slachtoffers. Het is dus waarschijnlijk dat de gegevens betreffende

leeftijd en etniciteit van de dader in werkelijkheid anders zijn geweest. Het ontbreken van aangehouden verdachten dan wel daders van straatroof zorgt ervoor dat informatie over de (vermoedelijke) daders niet op een andere manier kon worden verkregen. In dit onderzoek wordt de problematiek in Kralingen vergeleken met bevindingen uit eerder onderzoek en met bevindingen uit regionale politieanalyses. Om aan te tonen dat er daadwerkelijk essentiële verschillen zijn tussen straatroven in Kralingen en andere delen in en om de stad Rotterdam, zou aanvullend, vergelijkend onderzoek moeten worden gedaan in enkele andere delen van de stad. Mijn advies voor vervolgonderzoek is om een uitgebreidere statistische analyse door te voeren op straatroven in meerdere Rotterdamse wijken tegelijkertijd. Het kan interessant zijn om in een andere wijk te zoeken naar knooppunten van activiteit, waar potentiële daders en slachtoffers samenkomen. Vergelijkend onderzoek maakt het mogelijk om dader- en slachtofferprofielen in verschillende delen van de stad met elkaar te vergelijken. Om verklarend onderzoek mogelijk te maken moet er niet alleen informatie worden verzameld betreffende slachtoffers, maar dan zal er ook moeten worden gekeken naar gebruikers van de publieke ruimte die geen slachtoffer van straatroof zijn geworden. In dit onderzoek staan de metrostations centraal, maar voor een andere wijk kan dit goed een ander knooppunt van activiteit zijn dat zich door geografische ligging en activiteit leent voor bepaalde soorten criminaliteit.

8.4. Aanbevelingen

Doordat gegevens over de dader minimaal zijn beperken de resultaten van dit onderzoek zich voornamelijk tot bevindingen over de locatie en het slachtoffer van straatroof, waardoor de aanbevelingen voornamelijk gericht zijn op preventieve aanpak van het probleem.

8.4.1. De locatie

De wetenschap dat voor de straatroven met minimaal geweldsgebruik de metrostations in Kralingen als knooppunt van activiteit fungeren maakt dit een plek om potentiële slachtoffers te attenderen op het feit dat zij een gebied betreden waar zij mogelijk slachtoffer worden van straatroof. Nadeel hiervan is dat dit mogelijk de subjectieve veiligheid van de bewoners en/of bezoekers van de wijk beïnvloedt. Ook het plaatsen van camera's zou ervoor kunnen zorgen dat de metrostations, als knooppunt van activiteit, minder aantrekkelijk worden gemaakt voor potentiële daders om potentiële slachtoffers te 'spotten', omdat dit de pakkans van de dader kan vergroten. Intensieve politiecontrole van personen die zich rondom de metrostations in het gebied ophouden kan er mogelijk voor zorgen dat potentiële daders het gevoel krijgen dat

ze in de gaten worden gehouden. Ook dit kan de metrostations als ontmoetingsplaats met potentiële slachtoffers minder aantrekkelijk maken.

8.4.2. De slachtoffers

De wetenschap dat slachtoffers van straatroof met minimaal geweldgebruik voor het overgrote deel bestond uit vrouwen tussen de 17 en 27 jaar oud die woonachtig waren in Kralingen of Crooswijk, maakt het ook mogelijk om deze groep voor preventieadvies op een ander moment te benaderen dan wanneer zij zich daadwerkelijk op het metrostation bevinden. Mogelijk kan samenwerking met instanties als Hogeschool Rotterdam, Erasmus Universiteit Rotterdam of studentenverenigingen in de wijk, de benadering van grote groepen potentiële slachtoffers mogelijk maken. Slachtoffers van straatroof met minimaal geweldsgebruik waren in 94,6% van de gevallen alleen en te voet ten tijde van de beroving. Ook vond 75,0% van de straatroven met minimaal geweldsgebruik in een zijstraat plaats. Mogelijk kan in het preventieadvies de potentiële slachtoffers van straatroof met minimaal geweldsgebruik worden aanbevolen om zoveel mogelijk te voorkomen om alleen door de zijstaten van Kralingen te lopen.

8.4.3. Onderzoek en analyse

De politieorganisatie zou ik ten slotte aanbevelen om in de toekomst onderzoek en analyse mogelijk te maken op het niveau van basiseenheden. Regionaal onderzoek zorgt ervoor dat onderzoek en analyse plaatsvindt op grootschalig niveau, terwijl de regio Rotterdam een zeer grote diversiteit kent. Onderzoeksuitkomsten kunnen hierdoor contrasteren met de problematiek in afzonderlijke wijken, waardoor beleid dat op grootschalig onderzoek gebaseerd is niet effectief blijkt. In het geval van straatroven lijkt de problematiek in Kralingen-Crooswijk wezenlijk te verschillen met de enkele bevindingen uit regionaal onderzoek. Tevens kunnen feiten als de relatie tussen straatroven met minimaal geweldsgebruik en aanwezige metrostations slechts in kleinschalig onderzoek naar voren komen en deze informatie kan van belang zijn voor de aanpak van het probleem.

Literatuur:

Barker, M., Geraghty, J., Key, T. & Webb, B. (1993) The prevention of street robbery. Police research Group. *Crime prevention unit series paper no. 44*. London: home office police department.

Beavon, D., Brantingham, P. & Brantingham, P. (1994) The influence of street networks on the patterning of property offenses. *R. Clarke (Ed.) Crime Prevention Studies, Vol. 2.* (pp. 115-145). Monsey, NY: Criminal Justice Press.

Beke, B.M.W.A. & Kleiman, W.M. (1993). De harde kern in beeld. Jongeren en geweldscriminaliteit. *SWP*, Utrecht, 1993.

Bennet, T. (1989) 'Burglars' choice of targets'. *chapter 9* (pp. 176-192).

Block, R. & Davis, S. (1996). The environs of rapid transit stations: A focus for street crime or just another risky place? *R. Clarke (Ed.), Preventing Mass Transit Crime.* (pp. 237-257). Monsey, Criminal Justice Press, New York.

Blokland, A., Grimbergen, K., Bernasco, W., Nieuwbeerta, P. (2010). Criminele carrières van autochtone en allochtone jongeren uit het geboortecohort 1984. *Tijdschrift voor Criminologie* (pp. 122-152).

Blom, M., Oudhof, J., Bijl, R.V. & Bakker, B.F.M. (2005). Verdacht van criminaliteit, *WODC/CBS, Den Haag*.

Boom, de J., Weltevrede, A., Wensveen, van P., San, van, M., & Hermus, P. (2010). Marokkaanse Nederlanders 2010. Een nulmeting van hun positie op de terreinen van onderwijs, arbeid en uitkering en criminaliteit in 22 gemeenten. *Rotterdam: Risbo, Erasmus Universiteit Rotterdam*.

Borghans, L. & Weel, ter, B. (2003). Criminaliteit en etniciteit. *Monitor criminaliteit* (pp. 548- 550).

Brantingham, P.L. & Brantingham, P.J., (1997). Mapping Crime for Analytic Purposes: Location Quotients, Counts, and Rates. In Weisburd, D., and McEwen, J.T. (Eds.), *Crime Mapping and Crime Prevention*, (pp. 263-288). New York: Criminal Justice Press.

Brantingham, P. J. & Brantingham, P. L. (1993) Nodes, paths and edges: considerations on the complexity of crime and the physical environment, *Journal of Environmental Psychology* (pp. 3–28).

Dona, M. (2012). Straatroven ontmaskerd. Mythen, feiten en achtergronden. *Politie Rotterdam-Rijnmond, Afdeling onderzoek en analyse*.

Ferwerda, H.B. & Beke, B.M.W.A. (1995). Een tip van de sluier: overwegingen van geweldplegers. *Tijdschrift voor Criminologie, nr. 1, 1995* (pp. 43-54).

Ferwerda, H., Bottenberg, M., Hakkert, A. & Eijken, T. (2002). Straatroof – omvang, achtergronden, en praktijkervaringen. *Onuitgegeven onderzoeksrapport, Advies- en onderzoeksgroep Beke (Arnhem) & Ministerie van Justitie (Den Haag)*.

Ferwerda, H., Hakkert, A. (2003) Easy money, maar tegen welke prijs? Straatroof: daad, slachtoffers en daders. In Schuyt, K., Van der Brink, G., *Publiek geweld* (pp. 53-59), Amsterdam University Press, Amsterdam.

Ferwerda, H., Jonkmans, H. & Wijk, A. van (1998). Het fenomeen straatroof onder de loep: verschillen in dader- en slachtofferprofielen zijn van belang voor de aanpak. *Algemeen Politieblad 147, nr.20* (pp. 14-16).

Field, A. (2009). *Discovering Statistics Using SPSS (3rd ed.)*. Los Angeles: Sage.

Haan, W. de (1993). Beroving van voorbijgangers. Rapport van een onderzoek naar straatroof in 1991 in Amsterdam en Utrecht. *Den Haag, Ministerie van Binnenlandse Zaken*.

Haan, W. de (2001) Straatroof in Amsterdam. Aard, omvang en ontwikkelingen, 1991-1998. *SEC 15, nr. 1* (pp. 11-14).

Herbert, D.T. (1993). Neighbourhood incivilities and the study of crime in places. *Department of geography, University college of Swansea*.

Loef, C. & Holla, P. (1989) - Straatroof in Amsterdam. *Justitiële Verkenningen 15, nr. 8* (pp. 92-101).

Lünnemann, K.D. & Bruinsma, M.Y. (2005). Geweld binnen en buiten. Aard, omvang en daders van huiselijk en publiek geweld in Nederland. *Verwey-Jonker Instituut/IVA beleidsonderzoek en advies, Utrecht/Tilburg*.

Mesu, S. & Nobelen, D. van, met medewerking van Bulten, D. & Broek, R. ten (2012) Gewelddadige vermogenscriminaliteit, overvallen en straatroof 2010-2011, *Dienst IPOL Zoetermeer, onderdeel van het Korps landelijke politiediensten*.

Nijenhuis, G. & Montoya-Morales, L. (2011). Betere bereikbaarheid, meer criminaliteit? Literatuurstudie en case studie naar de relatie tussen infrastructuurkenmerken, bereikbaarheid en criminaliteit. *Colloquium Vervoersplanologisch Speurwerk, Antwerp, Belgium*.

Pallant, J. (2005). SPSS survival manual (2nd edition): a step by step guide to data analysis using SPSS version 12. *Open University Press, United Kingdom*.

Roncek, D.W., & Maier, P.A. (1991). Bars, blocks, and crimes revisited: Linking the theory of routine activities to the empiricism of “hot spot”. *Criminology, 29* (pp. 725-753).

Wijk, A. van & Ferwerda, H. (1998). - De twee gezichten van straatroof: verschillen tussen beroving op straat en tasjesroof in Tilburg in kaart gebracht. *Tijdschrift voor criminologie, 40, nr. 4* (pp. 404-416).

Wijngaarden, J. van & Boerman, F. (1997). Criminaliteit in Nijmegen: een beschrijving van aard, omvang en spreiding van criminaliteit, met speciale aandacht voor berovingen. *Vrije Universiteit, Faculteit der Rechtsgeleerdheid, vakgroep Criminologie, Amsterdam*.

Wilsem, J. van (2010). Het verband tussen ‘hoe’ en ‘waar’. De invloed van locatie op pleegwijze bij straatroof. 2010, *Mens en maatschappij, jaargang 85, nr. 1* (pp. 27-46).

Wilsem, J. van & Stobbe, Y. (2006). Wapengebruik en letsel bij geweldsmisdrijven. Een onderzoek naar de samenhang van dader-, doelwit- en situationele kenmerken met de wijze van geweldpleging. *Tijdschrift voor Criminologie* 2006 (pp. 35-50).

Wittebrood, K. 2000, Trends in jeugdgeweld. *Justitiele verkenning* 26 (pp. 21-35).

Wittebrood, K. (2000). Buurten en geweldscriminaliteit: Een multilevelanalyse. *Mens & Maatschappij*, 75, (pp. 92-109).

Overige bronnen:

Gazet van Antwerpen (2010). Het verband tussen misdaad en etnische afstamming. <http://www.gva.be/nieuws/experts/johndewit/aid948509/het-verband-tussen-misdaad-en-etnische-afstamming.aspx>

Ministrando (2012). Criminaliteit en etnische afkomst. http://www.ministrando.org/gedrags-en-opvoedingsprobl/jeugdcriminaliteit/criminaliteit_en_etnische_a.html.

Tijdschrift voor Criminologie (2010) Themanummer: Criminaliteit, migratie en etniciteit.

Bijlage I: Checklist voor dossierstudie

Locatie van de straatroof

<i>1. Locatie Straatroof</i>	
<i>1.1. In welke wijk vond de straatroof plaats?</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kralingen-Oost; 2. Kralingen-West; 3. Stuisenburg; 4. Oud-Crooswijk; 5. Nieuw-Crooswijk; 6. Rubroek.
<i>1.2. Was het slachtoffer afkomstig van een metrostation in Kralingen?</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ja, uitgestapt op metrostation; 2. Ja, direct langs het metrostation gelopen; 3. Nee.
<i>1.3. Welk soort weg vond de straatroof plaats?</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Een hoofd-/doorgaande weg; 2. Een zijstraat; 3. Anders, namelijk...

Modus operandi van de straatroof

<i>2. Modus Operandi</i>	
<i>2.1. Wat was de buit van de straatroof?</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. GSM/Smartphone; 2. Geld of bankpas(sen); 3. Anders, namelijk...
<i>2.2. Hoe verplaatste de dader zich?</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Te voet; 2. Fietsend; 3. Anders, namelijk...
<i>2.3. Hoe verplaatste het slachtoffer zich?</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Alleen en te voet 2. Te voet met anderen 3. Anders, namelijk...

Daders van straatroof

<i>3. Dader</i>	
<i>3.1. Wat is het geslacht van de dader?</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Man; 2. Vrouw; 3. Onbekend.
<i>3.2. Wat is de leeftijd van de dader?</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. 10-15 jaar oud; 2. 16-20 jaar oud; 3. 21 of ouder.
<i>3.3. Wat is de etniciteit van de dader</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Autochtoon; 2. Marokkaans; 3. Turks; 4. Antilliaan; 5. Anders, namelijk...
<i>3.4. Wat is de woonplaats van de dader?</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kralingen 2. Crooswijk 3. Anders, namelijk...

Tijd van de straatroof

<i>4. Tijd van de straatroof</i>	
<i>4.1. In welke maand vond de straatroof plaats?</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Januari; 2. Februari; 3. Maart; 4. April; 5. Mei; 6. Juni; 7. Augustus; 8. September; 9. Oktober; 10. November; 11. December.

<p>4.2. <i>Op welke dag van de week vond de straatroof plaats?</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Maandag; 2. Dinsdag; 3. Woensdag; 4. Donderdag; 5. Vrijdag; 6. Zaterdag; 7. Zondag.
<p>4.3. <i>Op welk tijdstip vond de staatroof plaats?</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. 00:00 – 05:30 uur; 2. 05:31 – 12:00 uur; 3. 12:01 – 18:30 uur; 4. 18:31 – 23:59 uur.

Slachtoffers van de straatroof

<p>5. <i>Slachtoffer</i></p>	
<p>5.1. <i>Wat is het geslacht van het slachtoffer?</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Man; 2. Vrouw; 3. Onbekend.
<p>5.2. <i>Wat is de leeftijd van het slachtoffer?</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. 10-15 jaar oud; 2. 16-20 jaar oud; 3. 21-25 jaar oud; 4. 26-45 jaar oud; 5. 46-65 jaar oud; 6. 66 jaar of ouder.
<p>5.3. <i>Wat is de etniciteit van het slachtoffer?</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Autochtoon; 2. Turks; 3. Marokkaans; 4. Antilliaans; 5. Anders, namelijk...

<i>5.4. Wat is de woonplaats van het slachtoffer?</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kralingen; 2. Crooswijk; 3. Anders, namelijk...
---	--

Bijlage II: Tabellenanalyse van de tijden van straatroof

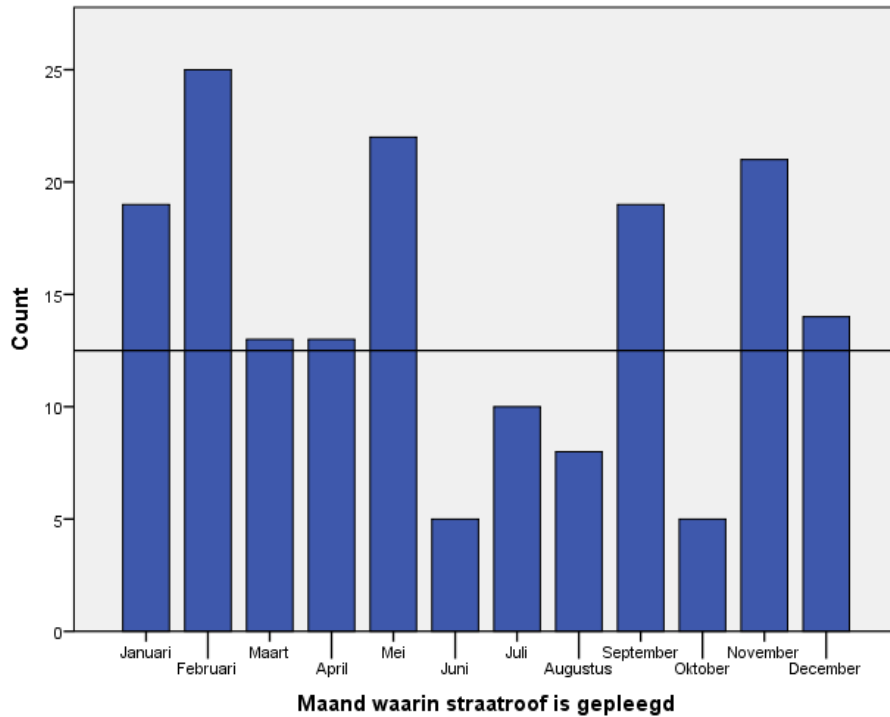
Tijden van straatroof

Tijd		Straatroof algemeen
Maand	Januari	10,9%
	Februari	14,4%
	Maart	7,5%
	April	7,5%
	Mei	12,6%
	Juni	2,9%
	Juli	5,7%
	Augustus	4,6%
	September	10,9%
	Oktober	2,9%
	November	12,1%
	December	8,0%
Dag	Maandag	13,3%
	Dinsdag	15,5%
	Woensdag	16,7%
	Donderdag	8,0%
	Vrijdag	20,1%
	Zaterdag	13,2%
	Zondag	13,2%
Tijdstip	00:00-05:30 uur	14,9%
	05:31-12:00 uur	8,0%
	12:01-18:30 uur	30,5%
	18:31-23:59 uur	46,6%

Tabel 13: Overzicht van de tijdskenmerken van straatroof

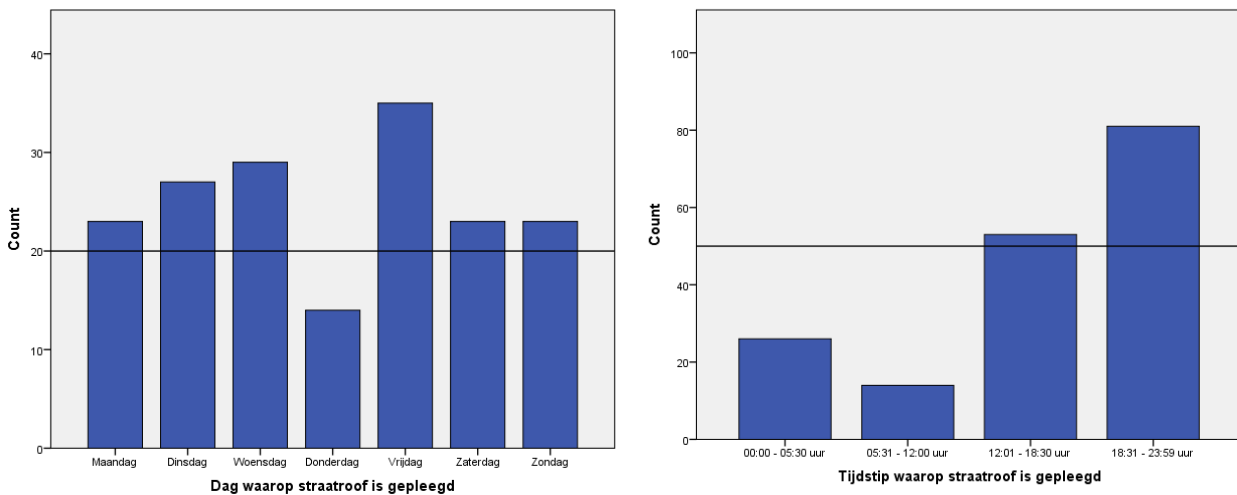
* significant (0.01<0.05) ** significant (p<0.01)

Tabel 10 (pagina 36-37) laat de tijdskenmerken zien van het totaal van de diverse typen straatroof. Onderstaande diagrammen zijn aan de hand van deze gegevens samengesteld.

Figuur 3: straatroven verdeeld naar maanden in absolute aantallen

Figuur 3 laat zien dat er duidelijke verschillen in aantallen zichtbaar zijn per maand. Met uitzondering van mei en september zijn de zomermaanden relatief rustig en met uitzondering van oktober vinden er in de herfst en winter relatief veel straatroven plaats.

Figuur 4: verdeling van straatroven naar dag en tijdstip in absolute aantallen

Figuur 4 laat zien dat de meeste straatroven op vrijdag plaatsvonden en de minste op donderdag. Overzicht van de tijdstippen laat zien dat de meeste straatroven plaatsvonden tussen 18:31 uur en 23:59 uur. De minste straatroven vonden plaats tussen 05:31 uur en 12:00 uur.